

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Aneta Miklášová

**Kriminologické a kriminalistické aspekty trestného činu
vraždy**

Diplomová práce

Olomouc 2012

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Kriminologické a kriminalistické aspekty trestného činu vraždy vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne 31. 3. 2012

.....

Aneta Miklášová

Na tomto místě bych chtěla poděkovat JUDr. Ivaně Rabinské, Ph.D., vedoucí mé diplomové práce, za její ochotu a cenné rady. Dále kpt. JUDr. Luboši Valeriánovi, Ph.D., vedoucímu odboru obecné kriminality Krajského ředitelství Policie Moravskoslezského kraje, za poskytnutí vzácných informací a materiálů.

Já, níže podepsaná, Aneta Miklášová, autorka diplomové práce na téma Kriminologické a kriminalistické aspekty trestného činu vraždy, která je literárním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., správci:

Univerzita Palackého v Olomouci, ul. Křížkovského 8, 771 47 Olomouc, Česká republika

ke zpracování osobních údajů v rozsahu: jméno a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále ke zpřístupnění jména a příjmení v katalogích a informačních systémech UP, a to včetně neadresného zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být takto zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého. Realizace zpřístupnění zajišťuje ke dni podání tohoto prohlášení vnitřní složka UP, která se nazývá Informační centrum Univerzity Palackého.

Souhlas se poskytuje na dobu ochrany autorského díla podle zákona č. 121/2000 Sb.

Prohlašuji, že výše uvedené osobní údaje jsou pravdivé.

V Olomouci dne 31. 3. 2012

.....
Aneta Miklášová

Obsah

1. Úvod	7
2. Vražda z pohledu trestně-právního	9
2.1 Zvlášť závažný zločin vraždy	9
2.2 Znaky skutkové podstaty trestného činu vraždy	11
3. Kriminologická část.....	12
3.1 Pojem kriminologie a její předmět.....	12
3.1.1. Pojem kriminologie	12
3.1.2. Předmět kriminologie	12
3.2 Vražda z pohledu kriminologie.....	13
3.3 Dělení vražd	14
3.4 Osoba pachatele z pohledu kriminologie	17
3.4.1 Pachatel	17
3.4.2. Typologie pachatelů vražd	18
3.4.3 Mnohočetní vrahové.....	19
3.4.4 Kriminologie v praxi - odsouzení	19
3.4.4 Ženy pachatelky	24
3.5 Oběť trestného činu z pohledu kriminologie	26
3.5.1 Pojem viktimologie	26
3.5.2 Viktimnost, viktimizace	27
4. Kriminalistická část	30
4.1 Pojem metodiky vyšetřování.....	30
4.2 Pojem a komponenty jednotlivých metodik vyšetřování trestných činů	31

4.3 Kriminalistická charakteristika	33
4.4.1 Způsoby páchaní vražd	34
4.5 Typické stopy	40
4.6 Typické vyšetřovací situace	41
4.7 Zvláštnosti předmětu vyšetřování	43
4.8 Zvláštnosti podnětů k vyšetřování	44
4.9 Zvláštnosti prvotních vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů	46
4.10 Zvláštnosti vyšetřovacích verzí, plánování a organizace vyšetřování	50
4.11 Zvláštnosti následných vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů	51
4.12 Zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování	54
4.13 Případ z praxe	54
5. Závěr	58
6. Bibliografie	60
7. Příloha	64

1. Úvod

Již od počátku studia mě lákalo odvětví trestního práva, ale zároveň mě také zajímaly obory, které s trestním právem souvisí. Proto výběr katedry, jakož i tématu, bylo více či méně zřejmé.

Lidské zdraví a život jsou zájmy, jež jsou pro člověka nesmírně důležité. Z toho důvodu veškerá jejich ohrožení či porušení v lidech budí morální odpor, strach, ale zároveň i zvědavost. Vražda jedince je z této oblasti samozřejmě vnímána společností nejvíce negativně, vyvolává u ní zájem na dopadení pachatele, ale zároveň ji vnímají jako jakousi zajímavost.

Zvědavost neminula ani mne. Při studiu této problematiky jsem však zjistila, že neexistuje kniha, která by nám poskytla souhrnné informace o vraždě, jejich pachatelích, obětech a také o vyšetřování tohoto trestného činu. Dala jsem si tedy za cíl sepsat ucelené poznatky týkající se vraždy. Pravdou zůstává, že se jedná o téma značně rozsáhlé, proto se omezím na mnou vybrané podstatné skutečnosti, ke kterým současně zaujmu vlastní postoj. Má vyjádření budou výsledkem studia problematiky, rozhovoru s policisty, lékaři a právními odborníky.

Diplomovou práci rozdělím do tří částí, jež zahrne sekci trestně-právní, kriminologickou a kriminalistickou.

V první části vymezím trestný čin vraždy z hlediska trestně-právního. Jelikož se však jedná o práci kriminologicko-kriminalistickou, bude tato část velmi stručná, ale bude obsahovat nejzásadnější údaje, a to vymezení vraždy v trestním zákoníku, její dvě základní skutkové podstaty, neopomenou také u druhé základní skutkové podstaty vymezení rozlišení na základě premeditace, a rovněž nebudou chybět ani znaky trestného činu vraždy.

V kriminologické, tedy druhé části, bych se chtěla zabývat rozdělením vražd, jelikož v literatuře nalezneme více klasifikací, a hlavně osobou pachatele. Myslím si, že pachatel je nejstěžejnějším bodem v celém sledu událostí, protože bez pachatele není čin. Z toho důvodu jsem písemně oslovila dva doživotně odsouzené sériové vrahy, Otu Biedermana a Michaela Kutílka, aby se mi vyjádřili ke svým činům. Z jejich vyjádření, příp. za pomoci dalších informací, rozvedu jejich vraždy a na konci oba pachatele zhodnotím. A na závěr této sekce bych se ještě chtěla věnovat obětem trestného činu vraždy.

Poslední, třetí část, bude orientována na kriminalistické aspekty trestného činu vraždy. Pro přehlednost bych tento úsek chtěla rozčlenit podle jednotlivých komponentů metodiky vyšetřování trestného činu vraždy. Zaměřím se tedy zejména na kriminalistickou

charakteristiku, která vymezuje relevantní znaky pro vyšetřování trestného činu vraždy a přináší řadu informací, jež mohou policistům, hlavně v počátečních úkonech, pomoci, dále na typické podněty, stopy, ale také na počáteční a následné vyšetřovací úkony apod.

Do kriminalistické sekce bych však ještě chtěla zařadit případ z praxe, abych prezentovala vyšetřovací postup, který před tím teoreticky rozvedu.

V závěru své práce zhodnotím, zda jsem splnila cíl, jenž jsem si vytyčila, a uvedu problémy, které shledávám za dosti zásadní.

Diplomová práce bude rovněž doplněna přílohou obsahující fotografie z případu tzv. „Kolínského gangu“, ale také dalšími fotografiemi.

Diplomová práce je zpracována dle právní úpravy platné ke dni 31. 3. 2012.

2. Vražda z pohledu trestně-právního

2.1 Zvlášť závažný zločin vraždy

Nový trestní zákoník se od předešlého zákona liší zejména svou propracovaností, důsledností, jiným roztríděním jednotlivých hlav ve zvláštní části, nebo také přísnějším postižením za jednotlivé trestné činy. Výrazné změny zaznamenal konkrétně i trestný čin vraždy. Nyní jej nalezneme v § 140 Trestního zákoníku ve zvláštní části, v hlavě první – Trestné činy proti životu a zdraví, a v dílu – Trestné činy proti životu.

Zní takto:

§ 140 Vražda

- (1) Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let.*
- (2) Kdo jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let.*
- (3) Odnětím svobody na patnáct až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2*
 - a) na dvou nebo více osobách,*
 - b) na těhotné ženě,*
 - c) na dítěti mladším patnácti let,*
 - d) na úřední osobě při výkonu nebo pro výkon její pravomoci,*
 - e) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,*
 - f) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,*
 - g) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,*
 - h) opětovně,*
 - i) zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem, nebo*
 - j) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch nebo ve snaze zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin nebo z jiné zavrženíhodné pohnutky.*
- (4) Příprava je trestná.¹*

¹ Trestní zákoník, Trestní řád. In *Úplné znění*. 2009, str. 39.

Zákonodárce mluví o dvou základních skutkových podstatách, teoretici však zastávají ten názor, že druhá skutková podstata v §140 odst. 2 je kvalifikovaná. Rozlišujeme tedy vraždu prostou a vraždu spáchanou s rozmyslem a po předchozím uvážení. Toto rozlišování je dle mého názoru nutnou reakcí na nedostatečnou předchozí úpravu zvláště závažného zločinu vraždy, jelikož nelze aplikovat jednu a tutéž skutkovou podstatu na vraždu, jež byla učiněna v náhlém hnutí mysli a vraždu, která byla nějakou dobu plánována a vyznačuje se vyšší nebezpečností. Také si však myslím, že bude (a nyní vlastně již i je) problém s dokazováním, zda jde o vraždu prostou nebo o vraždu s rozmyslem, jelikož linie rozdílu mezi nimi je podle mě tenká.

Můžeme si dále povšimnout, že ve druhé skutkové podstatě se nachází rozlišování na základě, tzv. premeditace, nebo - li promyšlení. Premeditace se objevuje ve dvou formách, a to ve formě rozmyslu a předchozího uvážení.²

O tak zvanou prostou vraždu jde tehdy, kdy pachatel jedná v náhlém hnutí mysli, zejména tak činí v afektu. Pojem rozmysl je podle důvodové zprávy odlišením od afektu a podobných stavů, ale je i možná v takovémto jednání velmi krátká úvaha, tedy je zde přípustná určitá míra uvážení, které však současně nesmí být předchozí.³ Pachatel si tedy může ještě zvážit pro a proti spáchání tohoto zvláště závažného zločinu. U předchozího uvážení se počítá s vyšší mírou účasti rozumového uvážení. U této formy premeditace se vyskytuje delší časové pásmo, kdy pachatel si může nejen promyslet a rozmyslet, zda čin spáchá, ale také jak a čím zločin spáchá nebo případně i co bude dělat potom. Můžeme zde vidět plán a tedy i přípravu zvláště závažného zločinu.

V odstavci 3 v § 140 Trestního zákoníku jsou uvedeny okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Tyto okolnosti se vztahují jak k vraždě prosté, tak k vraždě spáchané s rozmyslem a po předchozím uvážení.

² HOŘÁK, J.: Vražda a zabití v novém trestním zákoníku. In *Bulletin advokacie*, 22.10.2009. Praha: Česká advokátní komora, 2009, 10, str. 53-66.

³ *Parlament České republiky : Poslanecká sněmovna* [online]. 2004 [cit. 2011-08-28]. Sněmovní tisk 744/0, část č.1/6. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=13052>>.

2.2 Znaky skutkové podstaty trestného činu vraždy

Skutková podstata trestného činu je souhrn znaků, které stanovují, o jaký druh trestného činu jde a zároveň je od sebe odlišují. Obligatorními znaky jsou objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka.⁴

Pachatelem trestného činu vraždy může být kdokoliv.

Objektem trestného činu vraždy je samozřejmě lidský život. Jedná se o zájem chráněný zákonem, jenž je zaručen i Listinou základních práv a svobod v čl. 6 odst. 1 a 2.⁵ V tomto případě je však potřeba znát okamžiky začátku a konce života.

Začátkem života se v trestním právu rozumí situace, kdy dítě začne opouštět tělo matky a je již viditelná vedoucí část tělíčka dítěte (hlavička, zadeček). V tomto okamžiku z hlediska trestně-právního přestává být lidská bytost plodem a stává se z něj člověk.

Za konec života se považuje případ, kdy u člověka nastala smrt mozku, tzv. cerebrální smrt.⁶ Ta je vymezena v §2 písm. e) zákona č. 285/2002 Sb., tzv. transplantační zákon jako nevratné ztráty funkce celého mozku, včetně mozkového kmene.⁷ Na rozdíl od klinické smrti, kdy se jedná o pouhé zastavení vitálních funkcí, je cerebrální smrt smrtelným stavem, ze kterého návrat do života je již vyloučen.⁸

Objektivní stránka spočívá v usmrcení člověka. Není stanoveno jakými prostředky a jakým způsobem se tak má učinit. Je možné tedy zavraždit člověka holýma rukama (v případě znalosti bojového umění lze ruce považovat za zbraň), zastřelením, strangulací apod. Jednání v sobě zahrnuje jak konání, tak i opomenutí.

V případě **subjektivní stránky** je třeba úmyslu. Nemusí se jednat o úmysl přímý, postačí i úmysl eventuální (nepřímý). K nepřímému úmyslu se vyslovuje i judikatura Nejvyššího soudu ČR.⁹

⁴ JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo hmotné*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, str. 144-145.

⁵ *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna* [online]. [cit. 2011-11-23]. Listina základních práv a svobod. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

⁶ NOVOTNÝ, O., DOLENSKÝ, A. a kol.: *Trestní právo hmotné: Zvláštní část*. 6. přepracované vydání. Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 27-28.

⁷ KÖKÖRČENÝ, M. *Program ZÁKON verze 4.0* [online]. 2006, 11.11.2011 [cit. 2011-11-23]. Dostupné z WWW: <http://www.pravnipredpisy.cz/predpisy/ZAKONY/2002/285002/Sb_285002_-----_.php>.

⁸ Zpráva Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 6. 1976, sp. zn. Tpjf 30/76.

⁹ R 19/69: „Při zkoumání, zda pachatel jednal v nepřímém úmyslu napadeného zavraždit, nepostačí pouhé zjištění, že bodl napadeného větším nožem do prsou, a že proto věděl, že tím může způsobit smrt, nýbrž je zapotřebí vycházet z okolností, za nichž k útoku došlo, jakým motivem byl veden, co útoku předcházelo, jak byl útok proveden, jakého nástroje bylo použito, zda pachatel záměrně útočil proti takové části těla, kde jsou orgány důležité pro život, které jsou snadno zasažitelné apod. Teprve v případě, že objasnění všech těchto okolností prokazuje úmysl pachatele spáchat vraždu, třebaš úmysl nepřímý, je možno uznat jej vinným tímto trestným činem, popř. jeho pokusem.“ : Citováno z: JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, str. 172.

3. Kriminologická část

3.1 Pojem kriminologie a její předmět

3.1.1. Pojem kriminologie

Kriminologie jako věda je poměrně novým vědním oborem, ale i přesto její základy nalezneme již v polovině 19. stol. Slovo kriminologie vzniklo spojením latinského výrazu „crimen“ tedy zločin a řeckého výrazu „logos“, nauka či vědění. Tento termín poprvé použil francouzský antropolog Paul Topinard v roce 1879.¹⁰ Můžeme tedy říci, že kriminologie je věda o kriminalitě, jejich pachatelích a obětech a také o její kontrole.¹¹

3.1.2. Předmět kriminologie

Z definice vyplývá, že kriminologie se zabývá samotnou kriminalitou, jejími pachateli a oběťmi a také její kontrolou. Tedy podle těchto oblastí zájmů můžeme kriminologii rozčlenit na:

- kriminální etiologie – zabývá se zkoumáním příčin kriminality, a to jak obecně, tak i zvláště podle druhů, např.: násilná kriminalita, majetková kriminalita, kriminální recidiva atd.
- kriminální fenomenologie – zabývá se zjišťováním a popisem jevových podob kriminality a jejich hlavních účastníků, a to včetně kriminality latentní (neboli skryté).
- klinická kriminologie – zkoumá osobu pachatele, jeho charakteristiku a následnou typologii.
- viktimologie – zkoumá oběti, její roli a vztahem k trestnému činu a i samotnému pachateli.
- penologie – zabývá se výzkumy trestních sankcí, následně pak možnostmi budoucí recidivy, ale také vedlejšími negativními důsledky.¹²

Kriminologie je dále rozdělena na dvě části, a to na část obecnou, kterou aplikujeme na jednotlivé druhy trestné činnosti, a část zvláštní, jež je rozdělena dle druhů kriminalit.

¹⁰ HOLCR, K. a kol.: *Kriminologie*. Praha: Leges, 2009, str. 9-10.

¹¹ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J a kol.: *Kriminologie*. 3. přepracované vydání. ASPI, 2008, str. 15

¹² KUČTA, J., VÁLKOVÁ H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 3-4

3.2 Vražda z pohledu kriminologie

Podle druhů zvláštní části kriminologie řadíme vraždu do násilné kriminality. Tato skutečnost je patrná již z užšího vymezení násilné kriminality, jejíž definice zní takto: Násilná kriminalita je taková trestná činnost, jejíž hlavní charakteristikou je fyzické poškození nebo usmrcení člověka, popřípadě přítomnost záměru takového následku docílit.¹³

Násilná kriminalita celkově je společností velmi pozorována a zároveň odmítána, jelikož zasahuje do bezpečnosti lidí, vzbuzuje strach a má negativní vliv na kvalitu života. Samozřejmě, že nejvýznamnějším trestným činem je právě vražda. Čin, při kterém pachatel minimálně vyjádří svůj úmysl připravit člověka o život (viz Příloha – fotografie č. 7¹⁴). Takové jednání je motivováno různě, například ziskovostí, sexuálně či osobními vztahy apod.

Jak vražda, tak i násilná kriminalita jako celek není rozložena rovnoměrně. Rozdělení záleží na sociodemografických charakteristikách, jako je pohlaví, věk, bydlení ve městě či naopak ve vesnici, dále na sociálně ekonomickém statusu, na stupni dosaženého vzdělání apod.¹⁵

Vražda v porovnání s ostatními násilnými trestnými činy je dle mého názoru procentuálně na uspokojivé úrovni, tedy není to jev až tak častý, jak si mnohdy myslíme z důvodu nám poskytovaných informací médií, které tuto skutečnost berou jako senzaci. Neodvážuji si říci, zda počet těchto trestných činů bude do budoucna klesat nebo bude alespoň stagnující, jediné, co si trůfám s určitostí tvrdit, je ten fakt, že technologie pro odhalování trestných činů se bude neustále zdokonalovat a dopadení pachatelů bude o to jednodušší, což bude možná pro některé potenciální vrahy brzdou k uskutečnění činu.

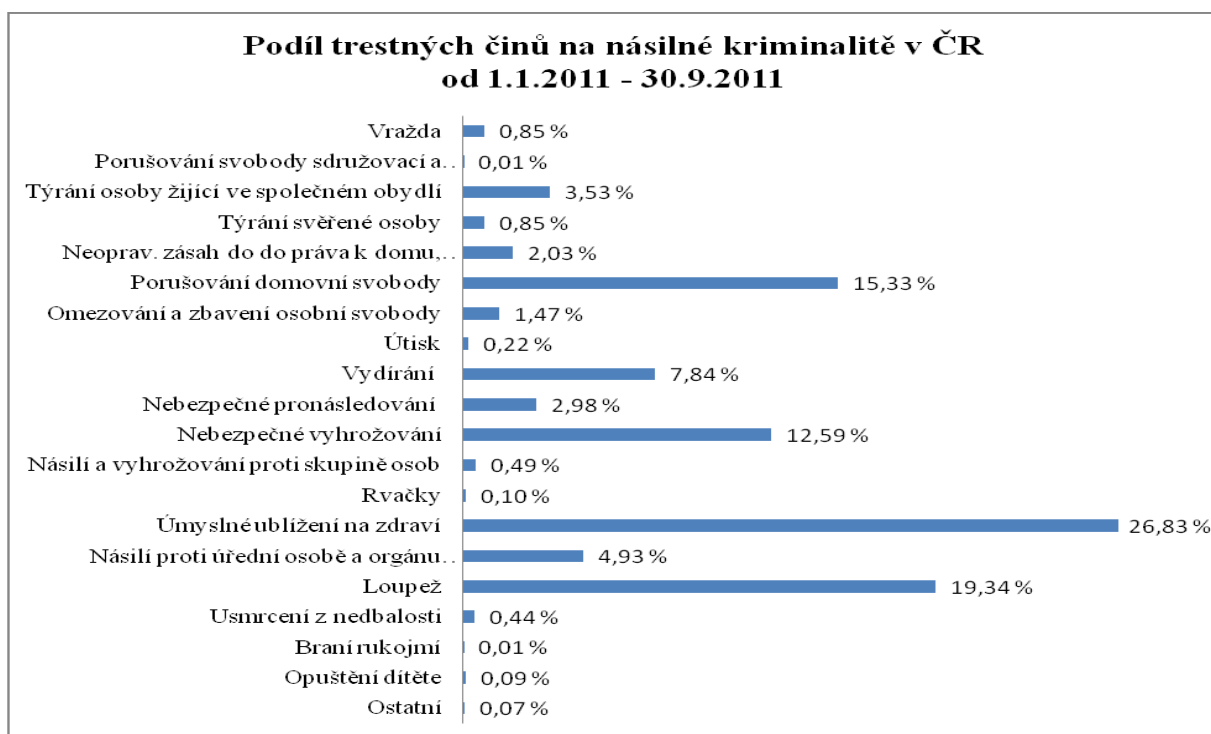
Pro názornou ukázkou jsem vybrala statistiku Policie ČR pro rok 2011, která procentuálně porovnává vraždu s ostatními násilnými trestnými činy.

¹³ KUČHTA, J., VÁLKOVÁ H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 380

¹⁴ Vražda v Boltonu: Podezřelí jsou dva češi.. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2008 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/data/files/kn_strana_73569.pdf>.

¹⁵ ZAPLETAL, J. a kol.: *Kriminologie: Díl II. zvláštní část. 3. upravené vydání*. Praha, 1999, str. 80.

Graf č.1: Podíl trestných činů na násilné kriminalitě v ČR od 1. 1. 2011 – 30. 9. 2011

Zdroj: Statistiky Policie ČR

3.3 Dělení vražd

Vražda jako úmyslné zabití člověka zahrnuje velkou škálu agresivních jednání, na základě kterých je pak ročleňujeme do skupin. Existuje několik možností, jak vraždy klasifikovat, tzn. že neexistuje jednotná kategorizace, jež by byla uznávána a používána obecně. Přičemž jednotlivá dělení se od sebe příliš neliší.

Nejprve bych uvedla dělení podle Zapletala, jenž vraždy rozčlenil podle dominujícího motivu¹⁶:

- žárlivost,
- msta, nenávisť,
- ziskovost,
- vyhnutí se trestné odpovědnosti,
- dosažení sexuálního uspokojení,
- odstranění nepohodlné osoby (nájemné vraždy),
- jinak.

Policie ČR v pravidelných intervalech zveřejňuje statistiky spáchaných trestných činů,

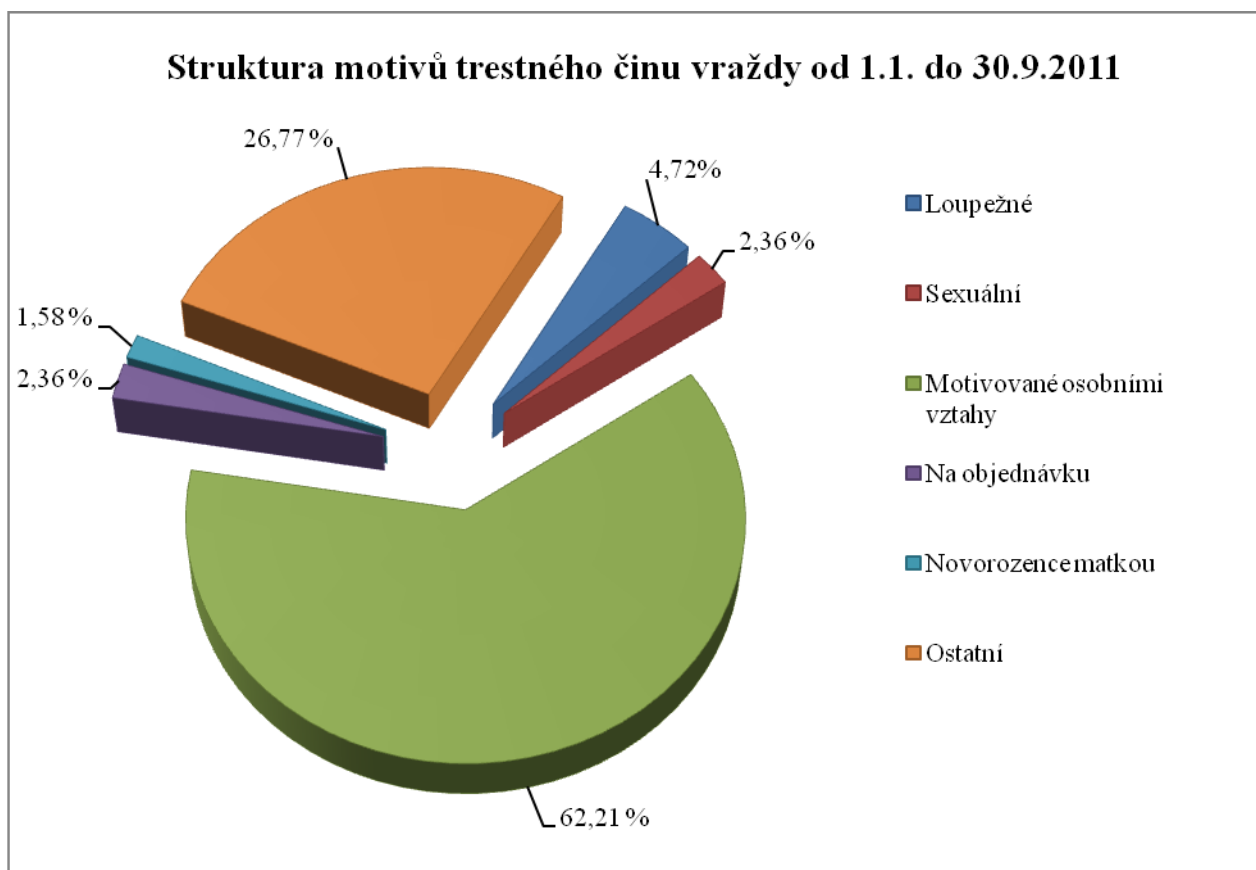
¹⁶ KUCHTA, J., VÁLKOVÁ H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 388

v nichž jsou vraždy děleny následovně¹⁷:

- loupežné,
- sexuální,
- motivované osobními vztahy,
- na objednávku,
- novorozence matkou,
- ostatní.

Policejní statistiky se vyznačují svou strukturou, která spočívá v uvádění celkového souhrnu zjištěných trestných činů, počtu jednotlivých kriminalit z toho počet objasněných činů, pachatelů a vyčíslenými škodami. Nalezneme zde i statistiky jednotlivých krajů. Jako názornou ukázkou jsem si vybrala statistiku pro celou ČR uvádějící celkový počet zjištěných vražd pro rok 2011. Jednotlivé motivy jsou uváděny v procentech.

Graf č. 2: Struktura motivů trestného činu vraždy v ČR od 1. 1. 2011 – 30. 9. 2011

Zdroj: Statistika Policie ČR

¹⁷ Policie České republiky [online]. 2010 [cit. 2011-11-29]. Statistika. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/policie-cr-web-informacni-servis-statistiky.aspx>>.

Z uvedených dělení můžeme pozorovat, že veškeré klasifikace dle motivů jsou téměř podobné, minimálně v základní struktuře (loupežné, sexuální, na objednávku, osobní vztahy). Samozřejmě, že jednotlivé části klasifikace by šlo dále dělit, např. u vražd motivovaných osobními vztahy, na vraždy spáchané z důvodu žárlivosti, msty, partnerských či rodinných neshod apod. Myslím si však, že je to zbytečné, jelikož by dané statistiky ztrácely smysl, poněvadž by se staly až příliš konkrétní, tudíž nepřehledné a také kdyby se přistoupilo k takto podrobné statistice, bylo by třeba vyjmenovat všechny opravdové motivy (v tomto případě bych je nazvala „podmotivy“), což je však nereálné.

Pokud bych měla zvážit, zda do budoucna se rozšíří výčet motivů, myslím si, že ano. Vzhledem k neustále se zvyšující migraci obyvatel jsem přesvědčena, že i v České republice se budou rozlišovat tzv. vraždy „jménem cti“. V tomto případě se pohybujeme v kulturách, kde převládají patriarchálně strukturované rodiny (komunity přicházející z Balkánu, jihovýchodní Asie, Turecka, Blízkého východu a severní Afriky). Nevchází zde do popředí náboženství, ale tzv. „kodex cti“. Jedná se o jakýsi soubor pravidel, jehož porušením je poškozena čest rodiny a „zavrženci“ svou vinu již dále nemohou odčinit. V těchto případech se nejčastěji násilí vztahuje k ženám (u mužů je to asi 38%). Pokud se tedy jedinec dopustí zavrženíhodného chování, nastane potřeba znovuobnovit čest rodiny, a to vraždou (i přesto, že se jedná o vlastní dceru, vnučku, neteř). Od vražd motivovaných mezilidskými vztahy se tento způsob liší velkou organizovaností, plánováním a postupem schváleným celou rodinou. Jako příklad uvádím případ ze západního Londýna, kde 23. dubna 2005 bylo nalezeno tělo zavražděné Britky pákistánského původu Samairy Nazir (25 let). Vyšetřováním bylo zjištěno, že ji zavraždil její bratr a zároveň i zaměstnavatel Azhar (29 let) spolu s příbuzným Imranem Mohammedem (16 let). Zavražděné zasadili čtyřmi noži 18 bodných ran a třikrát ji proťali hrdlo. Celé záležitosti přihlížely dvě bratrovy dcery (2 a 4 roky), matka zavražděné (56 let) a další příbuzná (17 let). Azhar Nazir vyšetřovatelům uvedl: „Nepřála si mít aranžované manželství. My však dovolujeme manželství pouze v rámci rodiny. Moje sestra chtěla utéct z domu a byla zastavena.“ Ve většině případů vražd „jménem cti“ bývají páčány za přítomnosti příbuzných nebo blízkých osob či sousedů, je to zřejmě z důvodu zastrašení všech ostatních žen.¹⁸

¹⁸ TUČEK, L. Kriminologická charakteristika zločinů „jménem cti“, zejména vražd „jménem cti“. In *Bezpečnostní teorie a praxe*. Praha: policejní akademie České republiky, 2007, č. 4, str. 89-94.

Většinou se vraždy rozlišují podle chování jedinců a tím se tedy opomíjí fakt, že určitá část vražd je činěna jedinci, jež jsou trestně neodpovědní z důvodu nepřičetnosti, jsou nazýváni též jako psychotici. Na základě toho rozeznáváme vraždy¹⁹:

- nepychotické
- psychotické

Psychotická úmyslná usmrcení jsou charakteristická přítomností brutality, tj. nadměrně intenzivního násilí, používáním tzv. brutalizujícího nástroje jako je např. mačeta, pila apod. Mezi další znaky patří blízký vztah mezi obětí a pachatelem, anebo také nesmyslné motivy, kdy se pachatel snaží tímto jednáním „ochránit“ osobu před vnějším okolím.

3.4 Osoba pachatele z pohledu kriminologie

3.4.1 Pachatel

Obecně je pachatel z hlediska trestně-právního chápán jako ten, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná.²⁰ Dle Trestního zákoníku patří mezi pachatele i tzv. nepřímý pachatel.²¹ Naproti tomu kriminologie chápe pachatele širěji. Za ně shledává nejen tyto osoby, ale i některé další, které orgány činné v trestním řízení trestně nestíhají. Mezi ně se řadí osoby, jež svým věkem (děti) či duševním stavem, tedy osoby nepřičetné, přesahují rámec vymezený trestním právem. Kriminologie se zabývá i osobami, které si svůj trest již odpykaly, ale i osobami, které jsou označovány za potencionální pachatele. A konečně, jsou zde zařazeni i jedinci, kteří se vyznačují svým sociálně-patologickým chováním (např.: prostitutky, narkomani, alkoholici, extrémisti apod.).²²

Pachatelem vraždy je tedy osoba, která svým jednáním úmyslně usmrtila člověka, anebo alespoň vyjádřila svůj záměr takto učinit. Při pohledu na jeho osobnost vyplývá z kriminologických výzkumů, že:

- pachatelé vražd jsou převážně mladí lidé,

¹⁹ KUČHTA, J., VÁLKOVÁ H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 394.

²⁰ Trestní zákoník, Trestní řád. In *Úplné znění*. 2009, str. 15.

²¹ § 22 odst. 2 Trestního zákoníku: Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil jiné osoby, která není trestně odpovědná pro nedostatek věku, nepřičetnost, omyl, anebo proto, že jednala v nutné obraně, krajní nouzi či za jiné okolnosti vylučující protiprávnost, anebo sama nejednala nebo nejednala zaviněně. Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil takové osoby, která nejednala ve zvláštním úmyslu či z pohnutky předpokládané zákonem; v těchto případech není vyloučena trestní odpovědnost takové osoby za jiný trestný čin, který tímto jednáním spáchala.

²² NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J a kol.: *Kriminologie*. 3. přepracované vydání. ASPI, 2008, str. 119

- jedinci mají nízkou úroveň dosaženého vzdělání,
- jsou zde zastoupeny osoby s abúzem alkoholu,
- notně vysoké je zastoupení psychopatů, a to především psychopaty agresivními a nezdrženlivými,
- značná část pachatelů trpí oligofrenií (slabomyslností),
- v porovnání s celkovou populací je mezi pachateli vražd více jedinců, kteří jsou svobodní nebo rozvedení.²³

3.4.2. Typologie pachatelů vražd

Pachatelé trestného činu vraždy se vyznačují různorodým chováním, tzn. že najít spojovací článek mezi nimi je složité a tudíž i jejich rozčlenění do určitých skupin. I přes tuto skutečnost se pokusili psychologové sestavit různé typologie vrahů. Holcomb a kol. sestavili psychopatologicky orientovanou typologii:

- psychopatický vrah, u něhož nalezneme značné známky závažné duševní poruchy, např.: bludy, halucinace, fobie apod.,
- dezorientovaný vrah, u něhož nalezneme řadu psychotických příznaků,
- normální vrah,
- hostilní (nepřátelský) vrah
- depresivní vrah.

Toto rozdělení pachatelů vražd není příliš praktické, jelikož pro evropské chápání duševních poruch půjde většinou o vrahy normální a hostilní.

Více využitelná je typologie pachatelů vražd dle Megarggeeho:

a) Jedinci s nadměrnou sebekontrolou:

- u těchto pachatelů se vyskytují velké zábrany a relativně vysoká tolerance vůči frustraci, jsou schopni své vnitřní napětí potlačovat, a to až na hranici snesitelnosti, aby však posléze vybuchli a svůj čin spáchali obzvláště brutálně,

b) Jedinci s nedostatečnou sebekontrolou:

- tito pachatelé se vyznačují relativně nízkou tolerancí vůči frustraci, tzn. že jejich agresivní chování je sice časté, ale za to výrazně méně brutální.²⁴

²³ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 84.

²⁴ KUČTA, J., VÁLKOVÁ H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 395-396.

3.4.3 Mnohočetní vrahové

V tomto případě jde o větší počet vražd spáchaných jedním pachatelem (viz Příloha – fotografie č. 6²⁵). Rozlišení takových vrahů dochází na základě časových parametrů. Můžeme je klasifikovat²⁶:

Masoví vrazi:

- pachatelé, kteří úmyslně usmrtí více osob na jednom místě, a to v jednom časovém nepřetržitém úseku. Jedná se například o atentátníky. V ČR masovou vražedkyní byla Olga Hepnarová, jež 10. července 1973 zapůjčeným nákladním automobilem vjela do lidí stojících na tramvajové zastávce. Následkem toho nájezdu byla smrt 8 lidí. Hepnarová byla za svůj čin v roce 1975 popravena oběšením a stala se tak poslední popravenou ženou na našem území.

Vrazi na vražedné vlně (túře):

- pachatelé uskutečňují své činy v jednom spojitém (krátkém) časovém úseku a v ohraničené lokalitě, místa činu jsou však odlišná. Následně pak náhle své běsnění sami od sebe ukončí a nepokračují v něm, proto se mluví o vražedné vlně.

Sérioví vrazi:

- tito pachatelé vraždí na různých místech a v různých časových intervalech. Na rozdíl od vrahů na vražedné vlně svá jednání sami neukončují, tzn. že mohou být takto aktivní i velmi dlouhé časové období. Za sériového vraha je považován známý americký vrah Theodore Robert "Ted" Bundy, který se doznal k 30 vraždám žen (ale podle odhadů jich může mít na svém „kontě“ značně více). V ČR máme několik sériových vrahů, jako například Jiří Straka, znám jako Spartakiádní vrah (viz Příloha – fotografie č. 8²⁷), dále manželé Stodolovi (8 vražd), anebo Oto Biederman a Michael Kutílek (viz dále).

3.4.4 Kriminologie v praxi - odsouzení

K trestnému činu vraždy patří neodmyslitelně pachatel, protože ten je hlavním „dirigentem“ celého dějství. A protože v mnohých knihách, člancích vidíme názory odborníků, společnosti apod., rozhodla jsem se, že do své práce zahrnu i názor samotných

²⁵ Lesní vrah Kalivoda: Ptali jsme se vyšetřovatelů a psychologa. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2008 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z:

http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/data/files/lesni_vrah23398.pdf

²⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Grada publishing, a.s. 2008, str. 112-113.

²⁷ Spartakiádní vrah Jiří Straka. In: *Policie-CR.cz* [online]. 10.09.2007 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <<http://www.policie-cr.cz/12-spartakiadni-vrah-jiri-straka.html>>.

pachatelů vražd. Obrátila jsme se tedy na dva sériové vrahy z 90. let, kteří byli odsouzeni k výjimečnému trestu, a to k odnětí svobody na doživotí. Jedná se o Otu Biedermana a Michaela Kutílka. Zmiňované odsouzené jsem kontaktovala prostřednictvím dopisu a ti mi stejnou formou odpověděli obratem a dá se říci s velkou ochotou. Níže se budu věnovat každému pachateli jednotlivě a odcituji jejich slova či myšlenky. Budu se však celkově více zabírat Biedermanem, jelikož jeho případ mi je hlouběji znám a v určité stručnější formě (přeci jen jde o 5 vražd) rozeberu jeho případ i v kriminalistické sekci.

Ota Biederman

Při hledání odsouzených na internetu jsem narazila na webové stránky, které vedou (dnes už asi spíše vedly) dvě ženy, které na daných stránkách zveřejňovaly případy určitých odsouzených a někteří z nich mohli díky těmto ženám komunikovat se společností. Od jedné z těchto žen jsem obdržela adresu na Biedermana, kterého jsem kontaktovala a požádala ho, zda by se mi vyjádřil k jeho případu on sám osobně. Zhruba do týdne mi přišla odpověď, ve které mi mimo jiné popsal první spáchanou vraždu a způsob zadržení.

V roce 1993 20-letý Biederman přijal příslib 200.000 Kč od R. Procházky za účast na vyloupení obchodního domu Krone. Celou tuto „akci“ organizoval 30-letý Ivan Vrábel, jenž byl provozním ředitelem a zodpovídal i za střežení objektu. Pro tyto účely měl uzavřenou smlouvu s bezpečnostní agenturou SAFE-GUARD, kde byli zaměstnáni 21-letý Jiří Šťastný a 24-letý Roman Procházka.²⁸ Biederman a Šťastný šli do OD Krone převlečení za zaměstnance bezpečnostní agentury. Biederman udeřil vrátného Josefa D. po hlavě tonfou, ta se však ohnula a vrátný začal křičet a bránit se. Dále Biederman uvádí: „...Tak jsme toho vrátného ubodali.“ Na těle vrátného soudní lékaři našli cca 70 bodných a bodno-řezných ran na břicho, hrudi a krku. Jakmile se vrátný nehýbal, Biederman vybral peníze z trezoru a odjeli. Na druhý den věci z loupeže spálili na Biedermanově zahradě a zbraň vrátného s ostatními kovovými věcmi naházeli Biederman do rybníka, který se nacházel v blízkosti jeho bydliště (Tlustovousy na Kolínsku).

Druhá vražda se stala v roce 1995, kdy Biederman s 27-letým spolupachatelem Jaroslavem Pavlíčkem zavraždili 28-letého podnikatele Martina S. Podnikatel se Pavlíčkovi zmínil o množství peněz u sebe doma v trezoru, což se mu stalo osudným. Dne 1. 6. 1995 jej zastřelili na parkovišti a poté ho zakopali na místě vjezdu k rodinnému domu Pavlíčkovi

²⁸ VALERIÁN, L. Apollo. In: *Kriminalistický sborník*. Praha: Ředitelství služby kriminální policie: Ústředna kriminální policie Policejního prezidia ČR: Ministerstvo vnitra ČR, 2001, č. 1, str. 9-11.

rodiny. Pro zajímavost uvádím, že po několika dnech z podnikatelova domu ukradli trezor, v němž uvedené peníze nenalezli.

Za pár dní po vraždě podnikatele Martina S., dne 7. 6. 1995 Biederman s Milanem Chládkem vyloupili benzínovou stanici, kde Biederman zastřelil pumpaře Zdeňka L. Odnegli si zhruba 30.000 Kč.

Dne 28. 9. 1995 zastřelil Biederman u sebe doma svého „kolegu“ J. Pavlíčka z důvodu toho, že ho chtěl vydírat a také pro zděděný pozemek po prasetě, který chtěl gang zpeněžit. Jeho tělo Biederman zakopal na vlastní zahradě. Opět pro zajímavost uvádím, že v kritickou dobu byla celá rodina doma, ale údajně bylo „normální“, že Biederman střílel z okna.

Dne 17. 1. 1996 zavraždil Biederman společně s Miroslavem Karnošem podnikatele Tomáše B. v hotelu Apollo ve Valašském Meziříčí a díky této poslední vraždě se je podařilo odhalit. Chtěla bych však upozornit, že Policie ČR je vyšetřovala JENOM kvůli této poslední vraždě, předešlé vraždy a pohřešované osoby (které nebyly vedeny jako zavražděné) s nimi nespojovali (viz kap. 4.13)

V souhrnu řečeno Biederman má na svědomí 5 vražd spáchaných během tří let na různých místech. Řadí se tedy mezi sériové vrahy. Tři vraždy byly spáchány s loupežným motivem, jedna současně jak z důvodu obavy odhalení, tak ziskovosti a poslední vražda byla spáchána na objednávku. Ota Biederman začal vraždit, když mu bylo 20 let, tedy jako poměrně mladý kluk, jehož inteligence však byla lehce nadprůměrná, bylo mu naměřeno 112 IQ. Otu Biedermana a celý případ tzv. „Kolínského gangu“ jsem v rámci svých možností studovala, dá se říci, poměrně zevrubně. K dispozici jsem měla Biedermanův dopis, veškeré jeho popisy a reakce zveřejněné na internetu, pořad Zabijáci s.r.o. (velmi kvalitní projekce ČT, v níž se objevuje řada odborníků, např. policejní psychologka doc. PhDr. Ludmila Čírtková, CSc. nebo také samotný vyšetřovatel „Kolínského Gangu“ plk. JUDr. Luboš Valerián, Ph.D.), jeden díl pořadu 112 věnovaný pouze tomuto případu s rozhovorem s Biedermanem na konci (tento díl mi TV NOVA osobně zaslala, bohužel však v sestříhané verzi), dále také knihu „Bratrstvo tajných hrobů“ od zmiňovaného vyšetřovatele pana Valeriána, v níž rozebírá mimo jiné i tento případ, a konečně od téhož vyšetřovatele článek z Kriminologického sborníku. Po prostudování těchto materiálů a po vyjádření pana Valeriána na Biedermanovu osobu, jsem se snažila přijít na pohnutky a celý vývoj Biedermanova smýšlení. Jak jsem již výše uvedla, v době počátku páchaní vražd mu bylo pouhých 20 let, v rodině citové základy nebyly patrné, jelikož otec, který byl nemocný a nemohoucí, spíše vycházel s Biedermanovým bratrem a s matkou příliš nekomunikoval. Dále jako každý

dospívající jedinec potřeboval mít „vzor“, ke kterému by vzhlížel, ten si našel právě v akčních hrdinech z filmů. Můžeme říci, že rovněž „žil v určitém akčním filmu“. Biederman se také často odvolává na možnost resocializace, kterou u něj jeden ze znalců nevyloučil (jiný znalec zase tvrdil, že se jedná o anetickou a psychopatickou osobnost). V roce 2016 si bude moci podat žádost o podmíněné propuštění, kterou si určitě podá, jak se sám několikrát nechal slyšet. Věří, že u něj resocializace proběhla. Kdybych se osobně k tomu měla vyjádřit, můžu jen říci, že bych z jeho pobytu na svobodě obavu neměla, jenomže jsou zde i další vlivy. PhDr. Karel Netík, CSc., soudní znalec z oboru psychologie, na otázku, zda se mohou sérioví vrazi ve vězení napravit, uvedl: „Nerad tvrdím, že něco je vyloučené, ale někdy bývá prognóza resocializace extrémně nepříznivá. Čím víc je vražedná motivace založena v osobnosti, tím hůř. Stává se, že člověk má ve vězení velmi pozitivní postoj ke změně, chce být jiný. Jenže vyjde ven, potká pár nevhodných kamarádů a je po postoji.“²⁹ To mě přivedlo k myšlence, že v dnešní době, kdy jsou všechny české věznice zaplněny na 110-130% (jak nám bylo řečeno na exkurzi ve věznici v Opavě), není resocializace ve vězení možná, protože výchovný vliv na odsouzené je minimální. Což znamená, že trest odnětí svobody neplní hlavní funkci trestu všeobecně, a tedy funkci výchovnou. Tudíž je potřeba se hlavně zaměřit na výchovu a pomoc po propuštění z vězení. Ale to už je téma pro jinou práci.

Michael Kutílek

Michael Kutílek mi poskytl vlastní materiály, jež zahrnují jakousi sepsanou autobiografii, která čítá 47 stran, a pár dalších ofocených dokumentů, např. část rozsudku apod.

Kutílek si odpykává výjimečný trest odnětí svobody na doživotí ve věznici v Horním Slavkově za čtyři vraždy. Ve skutečnosti však zavraždil pět osob, ale v době odsouzení jeho pátá (vlastně v pořadí první vražda) nebyla soudu známa. Ta byla zjištěna až po jejím promlčení, a to díky tomu, že údajně jinému spoluvězni tuto skutečnost napsal. Jsem přesvědčena, že se jedná o právě onen sepsaný životopis, v němž popisuje nejen svůj život, ale i svých rodičů. Je potřeba však zmínit, že společně s ním byl odsouzen i Josef Kott jako spolupachatel na vraždách.

V lednu 1990 Kutílka v Plzni atakoval mladý muž (19 let), dle Kutílka si jej s někým spletl, jelikož narážel na jemu neznámou dívku. Dále k tomu Kutílek uvádí: „Několikrát proti

²⁹ KRAMULOVÁ, D. Mohou se zabijáci napravit?. *Psychologie dnes: psychologie, psychoterapie, životní styl*. 2007, č. 2., str. 27.

mně vyrazil nožem. Měl jsem také nůž, schovaný v rukávu, tzv. záchranáře a tak jsem jej také vytáhl a vyrazil proti němu, v domnění, že jej zastraším. Nestalo se tak. Bohužel ve stejný okamžik vyrazil proti mně a můj nůž skončil v jeho hrudníku.“ U tohoto případu můžeme však již pozorovat Kutílkovu chladnokrevnost, protože pak dále dodává: „Jestli vám hlavou letí otázka a co svědomí, tak vám mohu pravdivě odpovědět: Ne.“ Podle Kutílkova popisu si myslím, že čin by mohl být kvalifikován spíše jako nutná obrana. Pravdou je, že neznám výsledky prověrky této smrti a dále, podle mě, je třeba mít na paměti i jeho následné anetické chování.

Na jaro 1990 za Kutílkem přišel Kott s návrhem na vyloupení jedné osoby, čímž si získají 20.000 Kč. Těchto peněz se měli zmocnit pomocí převleku za policii a také tak učinili, jenomže ve vytypovaném domě bylo příliš mnoho lidí a majitel domu je sám překvapil svým mohutným vzrůstem. Proto se rozhodli si obstarat zbraň.

1. května 1990 se vydali do Nýřan, konkrétně do Stavebních strojů, kde dříve Kott pracoval, proto se na vrátnici vydal Kutílek převlečen za policistu sám. Jenomže byl vrátným kvůli své nezručnosti s pistolí odhalen a tak jej Kutílek zastřelil.

Kutílek jako vzývatel Satana se rozhodl, údajně pod mocí Satana, ke dvěma lidským obětem. Při projíždění Plzni stály u krajnice dvě stopačky, kterým Kutílek zastavil s již zmiňovaným vražedným úmyslem. Následně dívky odvezl do lesa, kde je v autě s namířenou zbraní přinutil se svléci, aby z nich odstranil kovové materiály, které nesměly při rituálu mít na sobě. Poté jednu po druhé odvedl na mýtinu a tam je za současného odřikávání rituální formule ubodal a podřezal.

Vraždicí Kutílkova vlna pokračovala a vyústila v zavraždění taxikáře a pokus o vraždu britského řidiče kamionu, jenž přežil střelnou ránu do hlavy. Poté se rozešli, Kott však šel všechny vraždy oznámit na policii. Je nutné podotknout, že Kutílek nyní tvrdí, že Kott po celou dobu silně požíval alkohol a většinu času prospal.

Policie Kutílka zadržela a začala vyslýchat. Zpočátku zapíral, ale posléze (údajně po promyšlení plánu) začal vypovídat, a to v neprospěch spolupachatele Kotta využívaje jeho výpadků paměti kvůli nadměrnému požívání alkoholu. Přiznal se k jediné vraždě, jež nakonec skončila „pouhým“ pokusem. K přiznání však vedla rekognice, která se uskutečnila před Kutílkovou výpovědí, při níž postřelený britský řidič kamionu identifikoval několikrát zmíněného, Kutílka. Jelikož Kutílkova výpověď se shodovala s důkazy, byl Kott také odsouzen.

V říjnu 1992 byli oba zařazeni do věznic za majetkovou trestnou činnost. V prosinci roku 1994 byli opět podrobeni znaleckým posudkům z oboru psychiatrie. O pět měsíců později je Krajský soud v Plzni odsoudil na doživotí se zařazením do věznic se zvýšenou ostrahou. A dle nafocené části rozsudku, soud také rozhodl, že podle § 29 odst. 1 věty poslední trestního zákona, v té době účinného, se jim doba výkonu trestu ve věznici se zvýšenou ostrahou pro účely podmíněného propuštění do doby výkonu trestu **nezapočítává**.

V tomto případě nemohu s úplnou jistotou říci, zda se jedná o sériového vraha anebo o mnohačetného vraha na vražedné túře (pokud pomenu smrt mladého muže), a to z toho důvodu, že celá shora popsaná vražedná vlna se odehrála během 48 hodin, a nevíme, zda by ve vraždění dále pokračoval, anebo zda by sám od sebe přestal. Ale z popisu jeho celkového rozpoložení v rozhodné době bych se spíše přiklonila k sériovému vrahovi. Jednalo se totiž (v té době) o člověka, který přešel na satanismus, protože se k němu údajně Bůh obrátil zády. Před vraždami prováděl obětní rituály, kdy oběťmi byla zvířata anebo jeho vlastní krev. Protože však zabil dva lidi, potřeboval, aby ho Satan ochránil, takže „byl nucen“ obětovat tentokrát dvě lidské oběti. Ze závažnosti činů a zfanatizovaných Kutílkových myšlenek, soudím, že by Kutílek (dříve či později) našel v sobě přesvědčení o nutnosti dalších lidských obětí pro pokračování „Satanovy ochrany“.

V současné době se Kutílek opět obrací k Bohu a po přečtení jeho slov a také z důvodu jeho vratké víry, kterou je absurdně ovlivněn, považuji Kutílka za psychopatickou osobnost.

3.4.4 Ženy pachatelky

Celkově na kriminalitě mají ženy mnohem menší podíl, než je tomu u mužů. Doposud odborníci přinášejí celou řadu teorií (např.: biologické, sociologické, psychologické, jejich kombinace, feministické apod.) snažíc se přijít na příčiny tohoto jevu, ale zatím bez uspokojivých výsledků.³⁰ Z prováděného Heretíkova výzkumu se mimo jiné ukázalo, že ze 176 vrahů bylo pouhých 17 % žen.³¹

³⁰ MOULISOVÁ, M. Vývoj trestné činnosti žen z pohledu policejní statistiky. *Kriminalistika* [online]. 2004, č. 3, [cit. 2011-12-03]. Dostupný z WWW:

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2004/0403/vyvoj_info.html>.

³¹ KUČHTA, J., VÁLKOVÁ H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 400.

V případě klasifikace žen – pachatelek vražd využil Cooper typologii sériových vrahů dle FBI³²:

- a) vraždkyně z komfortu, jejichž motivace spočívá v zisknosti,
- b) vizionářské vraždkyně, jež obvykle trpí duševní poruchou a svá jednání konají pod vlivem příkazů (sluchových halucinací),
- c) hédonistické vraždkyně, které jsou často motivovány deviantními sexuálními pohnutkami³³,
- d) mocensky orientovaná vraždkyně, jež často pracuje ve zdravotnictví a je motivovaná svou potencionální mocí nad pacienty (zejména dětmi a seniory). Jako příklad můžu uvést případ, který se stal v nemocnici ve Vídni (v části Lainz). Na tomto inkriminovaném místě čtyři zdravotní sestry po nejištěnou dobu úmyslně způsobovaly úmrtí nezjistitelného počtu pacientů. Nakonec byly v roce 1991 odsouzeny za 41 vražd a 3 pokusy o ně.³⁴

Dále Cooper uvedl navíc další dva typy žen – vražedkyň, a to:

- a) učňovský typ – tyto ženy páchají vraždy pod vlivem rozmarů svého „učitele“ (obvykle jde o narcistického muže),
- b) atypická sériová vraždkyně – homicidia činěná touto vražedkyní, jsou motivována souborem vzájemně se prolínajících motivů.³⁵

Podle mého názoru jsou ženy jako pachatelky vražd méně častým jevem oproti mužům z důvodu menší fyzické síly. Ženy jsou si své „znevýhodněnosti“ vědomi a této skutečnosti odpovídá i jejich reakce ve vyhrocených situacích. Samozřejmě svou významnou roli zde hraje i psychický stav žen. Pokud se však uchýlí k vraždě, vyzorovala jsem u několika vražd spáchaných ženou, že berou do ruky nástroj, o němž vědí, že jim zaručí jasný výsledek, tedy smrt, např. sekera, nůž apod. Ke spáchání vraždy vlastnoručně, např.

³² BLATNÍKOVÁ, Š., NETÍK, K. a kol.: *Ženy jako pachatelky závažné trestné činnosti: psychologické a kriminologické aspekty*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007, str. 24.

³³ Z výzkumu sexuálních vrahů Netíka a kol.: „17letá dívka usmrtila 11letého chlapce tak, že ho vlákala do svého podnájmu, opakovaně jej bila tenisovou raketou, pak jej bodla nožem nad přirození a odřízla je. Poté chlapec odtáhla do vedlejší místnosti, přinesla kbelík s vodou a ponořila mu hlavu do vody. Chlapec zemřel na utonutí. Poté odešla do cukrárny, kde si koupila věnečky. Odříznutý penis nosila ve svých trenýrkách. Při zadržení jej vložila do úst. Znalci byla posouzena jako psychopatická osobnost s hysterickými, schizoidními a hostilně agresivními rysy, infantilní, simplexní (jednoduchá). Intelekt zřejmě lehce podprůměrný, vlivem deprese snížen do pásma defektu. Přítomna sexuální deviace – transsexualismus. Nepřítomen abúzus alkoholu ani jiných návykových látek. Do té doby soudně netrestána. Od pěti měsíců vychovávána adoptivními rodiči, výchova bez známek poruch.“: Citováno z: KUCHTA, J., VÁLKOVÁ H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 400.

³⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Grada publishing, a.s. 2008, str. 111-112.

³⁵ KUCHTA, J., VÁLKOVÁ H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 401.

uškracením, se uchylují spíše ve chvíli, kdy oproti nim stojí podstatně slabší jedinec, převážně dítě. Kupříkladu známá vražedkyně Fabiánová použila u svých vražd kladivo a nůž.

3.5 Oběť trestného činu z pohledu kriminologie

3.5.1 Pojem viktimologie

Neméně významnou část při studování trestných činů zaujímá oběť trestného činu, kterou se zabývá viktimologie (z latinského slova *victima* - oběť). Jedná se o relativně nový vědní obor, jehož počátky nalezneme až ve 40. letech 20. století. Jejimi zakladateli jsou německý kriminolog Hans von Henting a rumunský právník Benjamin Mendelsohn.³⁶

Viktimologie zkoumá vztah mezi pachatelem a obětí trestného činu.³⁷ Z užšího hlediska je viktimologie chápána jako součást kriminologie. Naproti tomu stojí pojetí širší, které nahlíží na viktimologii jako na samostatnou sociální vědu, jež do svého zkoumání začleňuje, např. i oběti válek, přírodních katastrof, rasového pronásledování atd.³⁸ Některé literatury však rozlišují tři pojetí viktimologie:

1. Úzké pojetí – obětí je fyzická osoba, jež utrpěla trestným činem jakoukoliv újmu (na životě, zdraví, majetku, cti a jiných právech).
2. Široké pojetí – obětí je osoba, organizace, morální či právní řád, který je ohrožen, poškozen nebo zničen trestným činem.
3. Nejširší pojetí – za oběť se považuje osoba či skupina osob, které utrpěli újmu způsobenou nejen trestným činem, ale i válkou, živelními pohrami atd.

Samozřejmě, že dále se budu zabývat obětí z užšího hlediska. Za oběť se tedy považuje fyzická osoba, jež utrpěla trestným činem jakoukoliv újmu na životě, zdraví, majetku, cti nebo jiných právech. Můžeme je dělit na:

- primární oběti – přímé oběti kriminality,
- sekundární – jedná se např. o příbuzné obětí, kteří jsou s ní v bezprostředním kontaktu,
- terciární – sem se řadí např. příslušníci komunit, veřejnost, jejichž újma je zprostředkována médii.³⁹

Je naprosto evidentní, že centrem pozornosti pro zkoumání pachatele, samotné oběti, ale i pro vyšetřování bude a je nejpodstatnější oběť primární.

³⁶ HOLCR, K. a kol.: *Kriminologie*. Praha: Leges, 2009, str. 88.

³⁷ KAISER, G. *Kriminologie: Úvod do základů*. Překlad 9. vydání s přihlédnutím k 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 1994, s. 222.

³⁸ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J a kol.: *Kriminologie*. 3. přepracované vydání. ASPI, 2008, str. 151.

³⁹ HOLCR, K. a kol.: *Kriminologie*. Praha: Leges, 2009, str. 90-91.

Mohli bychom tedy říci, že viktimologie je vědní disciplína, která zkoumá osobnost oběti, úlohu oběti při vzniku a v průběhu viktimizace, při jejím odhalování a objasňování, její následky, způsoby pomoci obětem viktimizace, taktéž i možnosti její prevence. Z tohoto důvodu se její předmět rozděluje do šesti základních skupin:

1. osoba oběti (její biologické, psychické a sociální vlastnosti),
2. vztahy mezi obětí a pachatelem,
3. proces viktimizace, zejména role oběti v něm,
4. role oběti v procesu odhalování, vyšetřování a soudního projednávání věci,
5. pomoc oběti, způsoby jejího odškodnění a rehabilitace,
6. předcházení viktimizaci (modely a techniky chování apod.).⁴⁰

3.5.2 Viktimnost, viktimizace

Pro pochopení viktimologie a jejích výzkumů, je potřeba si vymezit následující pojmy.

Předně se jedná o **viktimnost**, která vyjadřuje predispozice fyzické osoby či skupiny osob stát se obětí trestného činu.⁴¹ Z této definice můžeme tedy chápat, že některé osoby mají větší pravděpodobnost stát se obětí než jiné. Tento fakt vychází nejen z povahy samotného člověka a jeho sociálního postavení, ale mnohdy je míra viktimnosti závislá i na výkonu určitého druhu povolání.

Kuchta a kolektiv tvrdí, že význačná souvislost mezi viktimností a určitými biosociálními a psychickými charakteristikami oběti byla empiricky prokázána ve vztahu k těmto faktorům⁴²:

- věk oběti – výzkumy prokázaly, že signifikantně častými oběťmi především násilných trestných činů se stávají jedinci mladšího věku z důvodu svého neopatrného až nebezpečného způsobu života.
- profese oběti – určité druhy povolání mají vyšší či naopak nižší viktimogenní potenciál. Povolání s vyšším potenciálem je například obsluha herny, policisté apod.
- sociální charakteristika oběti – je více než zřejmé, že osoby příslušné k určité rizikové skupině sebou zákonitě nese i vyšší míru viktimnosti. Jedná se například o osoby provozující prostituci, osoby s abúzem drog atd.

⁴⁰ HOLCR, K. a kol.: *Kriminologie*. Praha: Leges, 2009, str. 93.

⁴¹ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J a kol.: *Kriminologie*. 3. přepracované vydání. ASPI, 2008, str. 152.

⁴² KUČHTA, J., VÁLKOVÁ H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 158-159.

- somatický a psychický handicap oběti – tyto jedinci se odlišují od společnosti, čímž na sebe strhávají pozornost, například mentálně retardovaní.

Dalším důležitým pojmem je **viktimize**. Jedná se o proces, v němž z potenciální oběti vzniká oběť skutečná, tedy proces, ve kterém se člověk stává obětí trestného činu.⁴³

Viktimologie se zabývá třemi speciálními problémy viktimize, a to⁴⁴:

1) Chování oběti:

- případů, kdy oběť nijak nezasáhne do procesu viktimize, je velmi málo. Častější je právě situace, kdy samotná oběť svým vlastním chováním před spácháním trestného činu, v době činu a i po něm ovlivní i iniciaci činu, jeho průběh a následně také možnost odhalení a usvědčení pachatele. Mnohokrát si oběti svou viktimizaci zapříčiní svou lehkomyšlností, neopatrností nebo podceňováním nebezpečí.
- Je však velmi obtížné stanovit, jak se má oběť v dané chvíli zachovat, zda má být pasivní nebo naopak se vehementně bránit, jelikož není možné předvídat, jak bude pachatel na dané chování reagovat. O nalezení vhodných metod usiluje viktimologická prevence.

2) Vztah oběť – pachatel:

- mezi obětí a pachatelem existuje poměrně často předchozí vztah, jenž ovlivňuje proces viktimize. Z řady výzkumů vyplývá, že u trestného činu vraždy existuje pouhá jedna pětina případů, kdy oběť pachatele neznala, ve dvou pětinach byl vztah s pachatelem velmi blízký a u zbylých dvou pětin se oběť s pachatelem alespoň znala.⁴⁵

3) Index viktimize:

- je procentní podíl obětí připadajících na určitý počet obyvatel žijících na určitém vymezeném území ve sledovaném časovém období.

Podle mého názoru je problematika oběti velmi citlivou záležitostí, obzvláště v případě trestného činu vraždy (a jeho pokusů). Z výše uvedeného výzkumu vyplývá, že v převážné většině oběť svého pachatele zná, ale i přesto šance předejít „vražedné situaci“ je téměř nulová. Pokud se v daném případě neobjeví alespoň vyhrožování smrtí či zkušenosti osoby (pachatele) s kriminalitou, myslím si, že nikoho z nás by nenapadlo, že člověk nám známí, natož velmi blízký, by byl schopen takového činu.

⁴³ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J a kol.: *Kriminologie*. 3. přepracované vydání. ASPI, 2008, str. 154.

⁴⁴ HOLCR, K. a kol.: *Kriminologie*. Praha: Leges, 2009, s. 96-97.

⁴⁵ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J a kol.: *Kriminologie*. 3. přepracované vydání. ASPI, 2008, str. 157.

Jako další (a vlastně související) příčinu vzniku viktimizace shledávám v lidské neopatrnosti. Pokud se podíváme na několik případů vražd, můžeme si povšimnout, že většina z nich se odehrává v relativně bezprostřední blízkosti domova oběti. Jedná se tedy o místa, která oběť velmi dobře zná a nepocituje nutkání být více obezřetná, než když se nachází na neznámých místech. Obzvláště v současné době by měla společnost zvýšit svou obezřetnost, jelikož došlo k nárůstu kriminality celkově, což potvrdil i policejní prezident Plk. Mgr. Petr Lessy prostřednictvím veřejně sdělovacích prostředků. Příčinou této gradace je snížení počtu policistů, kdy v současné době má Česká republika zhruba 39 tisíc policistů, což je hraniční počet, ale už i tak velmi nedostačující.

Jako pevný základ prevence před pácháním trestné činnosti (tudíž i vražd) vidím právě ve zmiňovaných bezpečnostních složkách a dále v neustálém upozorňování občanů, jelikož lidská prozíravost je mnohdy značně nízká, leckdy až i naivní.

4. Kriminalistická část

4.1 Pojem metodiky vyšetřování

Obecná část kriminalistické vědy se zabývá kriminalistickou technikou a taktikou, tzn. že jsou zkoumány zákonitosti vzniku, vyhledávání, zajišťování, zkoumání a využívání kriminalistických stop, ale to však celé bez ohledu na jednotlivé druhy trestných činů, tedy bez ohledu na určité typy kriminalisticky relevantních událostí a specifických vyšetřovacích situací. Univerzální metody jsou však příliš obecné a obsahově dosti chudé. Proto je potřeba tyto skutečnosti zkoumat právě s ohledem na určitý typ kriminalisticky relevantní události v souvislosti s předpokládanou anebo reálnou kriminalistickou situací.⁴⁶

Těmito záležitostmi se zabývá zvláštní část kriminalistické vědy, mluvíme o metodice vyšetřování. Je však nutné říci, že metodika vyšetřování v kriminalistické vědě není totožná s trestně-procesní formou přípravného řízení. Metodika vyšetřování tedy zkoumá zejména prvky vzniku a průběhu kriminalisticky relevantních událostí, jejich projevy ve stopách a také prvky procesu poznávání určitých typů kriminalisticky relevantních událostí ve vyšetřovací a soudní praxi.⁴⁷

Cílem kriminalistické vědy je snaha vytvořit ucelený systém poznatků a doporučení pro efektivní postup policejních orgánů při zkoumání jednotlivých typů trestných činů, tedy kriminalisticky relevantních událostí.⁴⁸

Dle Musila a kol. je metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů systémem tvrzení o kriminalistických charakteristikách jednotlivých druhů trestných činů, o jejich stopách a o vyšetřovacích situacích vytvářejících se při jejich vyšetřování a systémem metod, doporučovaných pro odhalování, vyšetřování a kriminalistickou prevenci trestných činů určitého druhu.⁴⁹

⁴⁶ STRAUS, J., NĚMEC, M. a kol. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, str. 283.

⁴⁷ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 11.

⁴⁸ STRAUS, J., NĚMEC, M. a kol. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, str. 284.

⁴⁹ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 409.

4.2 Pojem a komponenty jednotlivých metodik vyšetřování trestných činů

Každý trestný čin je individuální, proto neexistuje úplně totožný postup při vyšetřování dvou činů, i když způsob spáchání určitého druhu trestné činnosti a jím podmíněné metodiky vyšetřování vykazují některé společné znaky. Jejich zobecnění však dovolilo vytvořit značné množství metodických doporučení pro úspěšné vyšetřování konkrétních trestných činů s přihlédnutím na jejich specifika.⁵⁰

Trestné činy jsou shromážděny do stejnorodých skupin, kde hlavním dělicím kritériem je druhový objekt trestného činu. Toto třídění do homogenních skupin se však neshoduje s uspořádáním trestných činů podle jednotlivých hlav a oddílů zvláštní části trestního zákoníku.⁵¹

Jednotlivé metodiky vyšetřování trestných činů představují uspořádaný systém poznatků a doporučení s pevně stanovenou strukturou. Jsou tedy složeny z následujících komponentů⁵²:

1. Typová kriminalistická charakteristika daného druhu trestných činů

- Představuje popis typických kriminalisticky relevantních znaků, které podstatně ovlivňují tvorbu stop, nebo samotný proces poznání trestného činu.
- Mezi kriminalisticky relevantní znaky patří zejména:
 - typické kriminální situace (tedy situace, v nichž pachatel uskutečňuje trestnou činnost)
 - typické způsoby páčání,
 - typické vlastnosti pachatelů, které ovlivňují tvorbu stop a proces poznání trestného činu, např. způsob obhajoby, působení na svědky apod.,
 - typické vlastnosti obětí, jež ovlivňují tvorbu stop a proces poznání,
 - typické motivy.

2. Stopy typické pro daný druh trestných činů

- Jelikož je na začátku vyšetřování k dispozici zpravidla poměrně málo stop, je vhodné upozornit, jaké stopy jsou obvyklé u jednotlivých druhů trestných činů a kde se většinou nacházejí.⁵³

⁵⁰ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 13.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 14.

⁵³ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 414.

3. Vyšetřovací situace typické pro vyšetřování daného druhu trestných činů

- Nejčastěji popisovanými a nejužitečnějšími situacemi jsou tzv. počáteční vyšetřovací situace, poněvadž jejich úspěšné zvládnutí má vliv na úspěch dalšího vyšetřování.⁵⁴

4. Zvláštnosti předmětu vyšetřování

- V metodice je potřeba zjišťovat ty skutečnosti, které přesahují právní rámec (§ 89 odst. 1 trestního řádu, dále jen TR), tedy hlouběji analyzovat ty skutkové okolnosti, jejichž objasnění je mimořádně obtížné, obzvláště důležité a odlišné od jiných druhů trestných činů.

5. Zvláštnosti podnětů k vyšetřování

- Podněty u jednotlivých trestných činů se odlišují, proto je nutné jim věnovat pozornost. Nejčastějším podnětem je trestní oznámení, buď to ústní, nebo písemnou formou, podávané zejména u policejního orgánu.
- Dle § 8 TR jsou státní orgány povinny neprodleně oznamovat státnímu zástupci nebo policejním orgánům skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin.⁵⁵

6. zvláštnosti prvotních vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů

- Jsou spojeny se zajišťováním stop, jiných důkazů a informací, které se u jednotlivých druhů trestných činů liší. Spousta počátečních úkonů se řadí mezi neodkladné úkony⁵⁶.

7. zvláštnosti kriminalistických verzí, plánování a organizace vyšetřování

- Jedná se o typové hypotetické modely objasnění příčin zjišťovaných faktů, a to zejména na počátku vyšetřování, kdy není k dispozici dostatek informací (např.: nález mrtvolky – může se jednat o vraždu, sebevraždu, náhlé úmrtí apod.) Slouží jako určité vodítko pro vyhledávání stop a jiných důkazů, nebo vytyčování vyšetřovacích verzí opodstatněné doposud zjištěnými fakty.⁵⁷

8. zvláštnosti následné etapy vyšetřování

- Po počátečních úkonech a vytyčení vyšetřovacích verzí následuje následná etapa vyšetřování, kdy dochází k prověřování vytyčených verzí. Někteří autoři nazývají tuto etapu tzv. rozvinutým dokazováním a začíná od chvíle, kdy jsou zjištěny skutečnosti, které odůvodňují závěr, že daný trestný čin spáchala určitá osoba.

⁵⁴ STRAUS, J., NĚMEC, M. a kol. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, str. 287.

⁵⁵ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 415.

⁵⁶ JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Praha: Leges 2010, str. 472.: Za neodkladný úkon se považuje takový úkon, který z důvodu hrozícího nebezpečí jeho zmaření, zničení nebo ztráty důkazu nesnese z hlediska účelu trestního řízení odkladu na dobu, než bude zahájeno trestní řízení.

⁵⁷ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 15-16.

9. zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování a zvláštnosti kriminalistické prevence

- Obecně můžeme říci, že vyšetřování některých druhů trestných činů se neobejde bez spolupráce obyvatel. U některých druhů je však zase naopak vhodné tuto spolupráci omezit nebo i vyloučit.⁵⁸
- V tomto případě bych se sama chtěla pozastavit nad zapojováním médií do vyšetřování a následných úkonů. Tuto problematiku shledávám obvykle jako prospěšnou jak pro společnost, tak pro vyšetřování (např. při identifikaci či hledání osob apod.). V čem však vidím zásadní chybu, je vměšování médií a tím zapojení celé společnosti do určitých případů již v průběhu projednávání v soudním řízení. Ačkoliv soud by měl být nestranný, tlak veřejnosti je mnohdy tak silný, že se bohužel odrazí i na rozhodnutí.
- Co se týče kriminalistické prevence, u každého druhu trestných činů se liší, dokonce u některých druhů jsou možnosti prevence téměř nulové. Pokud však lze doporučit způsoby kriminalistické prevence, je vhodné, je do metodik zařadit.⁵⁹

4.3 Kriminalistická charakteristika

Trestní zákoník upravuje v § 140 vraždu a v § 142 vraždu novorozeného dítěte matkou, ale policejní orgány se zabývají i dalšími úmrtími, jako jsou sebevraždy, podezřelá náhlá úmrtí z nejasných příčin, tak i pohřešovanými osobami. Vyšetřování těchto událostí se vyznačuje svou podobností.

Metodická doporučení vyšetřování vražd jsou vytvořena takovým způsobem, že při přihlédnutí ke zvláštnostem případu, je lze aplikovat právě na zmíněná náhlá úmrtí či pohřešované osoby, kdy obsahem jedné z odůvodněných verzí je domněnka, že došlo k vraždě.⁶⁰

Rozhodně shledávám za velmi podstatné, aby u každé sebevraždy či náhlého úmrtí bylo jednoznačně vyloučeno cizí zavinění. V některých případech je však obtížné prokázat účast osoby (pachatele) na smrti jiného. O této skutečnosti jsem se přesvědčila při četbě rozhovoru s Prof. PhDr. Jiřím Strausem, DrSc., odborníkem na forenzní biomechaniku, jenž se sám (a v ne příliš vzdálené minulosti) s touto situací setkal v kauze L. Novotného. Novotný byl 7. 4. 2010 zproštěn obžaloby z pokusu o vraždu. V této věci se dostaly do rozporu

⁵⁸ STRAUS, J., NĚMEC, M. a kol. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, str. 288-289.

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. nezměněné vydání. PA ČR, 1999, str. 58.

znalecké posudky, kde na jedné straně se lékaři přiklonili k závěru, který odmítl zavinění obžalovaného na pádu z posedu či ataku na zraněného podnikatele, a na druhé straně Prof. Straus byl jednoznačně přesvědčen, že zraněný si nemohl takováto poranění způsobit pádem.⁶¹

4.4.1 Způsoby páchání vražd

U způsobů páchání vražd existují znaky obecné, jež jsou společné pro většinu, ale také znaky specifické, které jsou typické právě jen pro určitý způsob páchání vražd. Je možné dělit způsoby páchání vražd podle několika kritérií, ale pro metodiku vyšetřování vražd mají největší význam následující aspekty⁶²:

- a) stupeň připravenosti,
- b) fakt použití zbraně,
- c) mechanismus usmrcení,
- d) způsob utajení.

a) Podle připravenosti:

Vraždy nepřipravené

- V tomto případě mluvíme o vraždách, které spáchal pachatel bezprostředně či chvíli poté, co se rozhodl jiného usmrtit. Do této skupiny však patří i vraždy, kdy se pachatel rozhodl vraždit dlouho před útokem, ale po celou dobu nevyvíjel žádnou aktivitu, nijak se k činu nepřipravoval.⁶³
- Pro tyto vraždy je charakteristické⁶⁴:
 - podmínky spáchání vraždy nejsou pro pachatele příznivé,
 - jsou páhány beze zbraně (např. zardoušením) anebo s nástrojem, který měl pachatel po ruce na místě činu (např. železná tyč) a tyto zbraně jsou často ponechány na místě činu,
 - oběť mívá mnohačetná poranění,

⁶¹ KRAMER, J. *Novoroční rozhovor s profesorem Jiřím Strausem: Potvrzuje se nám, že alkohol zvyšuje úder při facce u žen. Takže dobře přiočila žena je velmi nebezpečná* [online]. epravo.cz, 5.1.2012 [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/novorocni-rozhovor-s-profesorem-jirim-strausem-potvrzuje-se-nam-ze-alkohol-zvysuje-uder-pri-facce-u-zen-takze-dobre-priopila-zena-je-velmi-nebezpecna-79799.html>>.

⁶² PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 77.

⁶³ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 419-420.

⁶⁴ Tamtéž.

- pachatelé těchto vražd se zpravidla dobrovolně doznávají či sami svůj čin oznámí, mnohdy bývá tento zločin doprovázen pachatelovou sebevraždou nebo pokusem o ni,
 - pachatelé nijak předem si nepromýšlejí svou obhajobu nebo se nesnaží o vytvoření nepravého alibi.
- Podle mého názoru jsou tyto vraždy výsledkem značně nahromaděných emocí, kdy pachatelé následek svého jednání si uvědomí až chvíli poté, co osobu zavraždili. Myslím, že jako příklad lze uvést případ např. často bité nebo psychicky týrané ženy manželem, která jednoho dne svůj hněv vůči manželovi vyjádří několika bodnutími. Zde se objevuje mnohačetná zranění, která, jak je výše uvedeno, jsou znakem těchto vražd. Je to dle mého názoru typický projev člověka v určitém nabitém emočním stavu, kdy se v člověku spouští různé látky jako např. adrenalin a pachatel pak není prakticky schopen zůstat jen u jednoho bodnutí. Tuto teorii mohu demonstrovat například na boxerech, kterým v průběhu jejich zápasu odzvoní gong, ale oni kvůli nahromaděnému adrenalinu nemohou ihned zastavit.

Vraždy předem připravované

- U těchto vražd se setkáme s mnohem vyšší promyšleností, důmyslností a důsledností. Na rozdíl od vražd nepřipravených má zde pachatel plán, jak jinou osobu usmrtit a také jak čin utajit. Tudiž mezi rozhodnutím a jednáním je delší časový odstup.⁶⁵
- Přípravné jednání spočívá v opatřování zbraní, ve vytipování oběti a zjišťování jejích zvyklostí, ve vytváření podmínek pro utajení činu, v provádění úkonů ztěžujících identifikaci apod.⁶⁶
- Pro tyto vraždy je charakteristické⁶⁷:
- rozhodné jednání, jež je doprovázeno přímočarostí, jednoduchostí a aktivitou v přijímání opatření, která umožní co nejsnadnější provedení, např. vražedného útoku,
 - výběr takové situace, která dovolí úspěšně spáchat čin dle pachatelových představ, např. výběr místa a doby,

⁶⁵ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 78-79.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ RYBÁŘ, M. a kol. *Kriminalistika: metodika vyšetřování vybraných druhů trestných činů*. Plzeň: Nava, 2008, str. 121-122.

- rozhodnutí, kterým si pachatel promyslel, zda spáchá čin, jak jej spáchá nebo také konkrétní úkony pro utajení činu,
 - časový interval mezi rozhodnutím spáchat vraždu a jeho realizací.
- Je více než zřejmé, že v porovnání s vraždami bez přípravy se, mimo ostatní charakteristické znaky, vyznačují i vyšší nebezpečností jak pro svou promyšlenost, tak i pro možnost pokračování. Jednotlivé přípravné kroky také samozřejmě ztěžují vyšetřování.

b) Fakt použití zbraně:

Zbraní se rozumí jakýkoliv předmět, jehož použitím při útoku na lidský organismus, učiníme atak důraznějším než bez jeho použití.⁶⁸

Vražda beze zbraně

- Je spáchána zardoušením, utopením, utlučením rukama a nohama, otrávením nebo také údery hlavy o pevný tvrdý předmět.⁶⁹

Vražda se zbraní

- Mezi nejčastěji používané nástroje patří⁷⁰:
- bodno-řezné (nůž, nůžky, dýka, břitva) nebo sečné (sekyra, šavle, srp, kosa apod.),
 - předměty v podobě různých provazů, řemenů, šátků, punčoch apod.,
 - nástroje nejrůznějších druhů: obyčejné železné předměty (trubka, tyč, drát), předměty domácí potřeby (pánvice, žehlička) nebo předměty jiného charakteru (cihla, kámen apod.),
 - střelné zbraně, které dělíme na **palné**, v nichž je uděleno střele zrychlení vznícením zápalné nálože (např. pistole, revolver, samopal, vojenské automatické pušky, **plynové** a **mechanické** (luk, prak, kuše). Nejčastěji se vyskytují zranění způsobená zbraněmi palnými.⁷¹ Dále sem patří také granáty a zbraně nástražného výbušného systému.
- Každá zbraň zanechá na těle stopy, podle kterých se pak určuje. Ve většině případů identifikace zbraně nečiní problémy, a to již při ohledání těla na místě činu. Například

⁶⁸ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. nezměněné vydání. PA ČR, 1999, str. 60-61.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 80.

⁷¹ KVAPILOVÁ, H., DOGOŠI, M. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 141.

však v případě vraždy spáchané Biedermanem v obchodním domě KRONE, při ohledání mrtvého hlídače, se znalci domnívali, že mnohačetná zranění byla způsobena mimo jiné brokovnicí. Až později pitva ukázala, že se jednalo o tenký bodný nástroj (šlo o něco jako opracovaný šroubovák).

- Fakt použití zbraně hraje při vyšetřování, konkrétně při tvorbě vyšetřovacích verzí, velkou roli. Díky těmto poznatkům je možné zhruba vytyčit osobu pachatele, například na základě dovednosti a zručnosti pachatele při manipulaci se zbraní, nebo na základě samotného charakteru použité zbraně, která je dostupná jen určitému okruhu osob apod.⁷² Nebo také případně vyloučit pachatelem tvrzenou nešťastnou náhodou prostřednictvím úhlu zranění.

c) Mechanismus usmrcení:⁷³

Fyzikální faktory

- **Mechanické** – rány řezné, bodné, střelné, udušení;
- **Tepelné** – působení vysokých či nízkých teplot;
- **Usmrcení elektrickým proudem.**

Chemické faktory

- Použití různých jedů, léků, případně dalších chemikálií ohrožujících život a zdraví.

Jiné faktory

- Jedná se např. o nepodání potravy či léků, čímž dojde k selhání lidského organismu, nebo vyčerpání apod.

Existuje celá řada způsobů a prostředků, jak člověka usmrtit. Postačí se podívat na množství způsobů mučení, které se dříve používalo, a při nichž zůstává rozum stát, jak to mohl člověk vůbec vymyslet. Každopádně mučení je v dnešní době zakázáno, a to jak na české ústavní úrovni (čl. 7 odst. 2 LZPS), tak na mezinárodní úrovni (např. Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání).

⁷² PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 80-81.

⁷³ STACH, J. *Metodika vyšetřování vražd*. Praha: PA ČR, 2005, str. 18.

d) Způsob utajování vražd:⁷⁴

Pachatelé si jsou velmi dobře vědomi, že je pro ně nejvíce výhodné, aby tělo zavražděného nebylo pokud možno vůbec nalezeno, anebo při nejmenším, aby bylo nalezeno co nejpozději. Pro utajení tohoto činu, volí pachatelé několik možností, jako například:

1) Přemístění mrtvoly:

- Jedná se o přemístění mrtvoly z místa činu na jiné místo, kde tělo mrtvého lépe skryje a nebude tedy brzy nalezeno. Jsou to místa odlehlá a málo frekventovaná.
- Účel tohoto pachatelova jednání spočívá ve snaze se dostat z okruhu podezřelých osob.

2) Ukrytí mrtvoly:

- Ukrytím mrtvoly se snaží pachatel prodloužit dobu od vražedného útoku po nalezení mrtvoly, v případě pro pachatele příznivějším o nenalezení těla.
- Nejčastěji jde o zahrabání těla do země anebo o vhození mrtvoly do vody. Jiné způsoby jsou spíše ojedinělé (zalití betonem).
- Podle mého názoru zahrabání těla do země je velmi účinný způsob ukrytí mrtvoly, a to z důvodu toho, že pokud pachatel nezanechá velké množství stop, nalezení těla je téměř nemožné. Volba místa je na pachateli, a jestliže se jedná o plánovanou vraždu, bude mít promyšleno i ukrytí těla v nějaké vzdálené odlehlé lokalitě, o níž policie při pátrání nemůže mít zdání. Opět jako příklad mohu uvést vraždu spáchanou Biedermanem. Zavražděného podnikatele Srba pachatelé zakopali do země pod příjezdový vjezd do domu. Nikomu z okolí nebylo nic podezřelého, protože se vědělo, že se vjezd má spravovat. V tomto případě se nejednalo o odlehlé místo, ale pachatelé využili okolního povědomí o pozemkové úpravě a po zavražděném se chodilo zhruba rok.

3) Rozčlenění mrtvoly:

- Tímto způsobem se pachatelé snaží usnadnit přemístění těla nebo jej ukrýt či zničit. V tomto případě mluvíme o defenzivním rozčleňování. Naproti tomu stojí ofenzivní rozčleňování, které je součástí vraždy a pachatel si zpravidla odnáší část lidského těla.
- Ze studia páchání vražd, si myslím, že ofenzivní rozčleňování je typické pro sexuální vraždy, kde pachatelé si někdy z místa činu odnáší fetiš. V knize Bratrstvo tajemných hrobů, jež je složena z kriminálních případů, které se udály v Severomoravském kraji, je uveden případ sexuálně zavražděné dívky. Po několika dnech od vražedného útoku

⁷⁴ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 421-422.

bylo nalezeno tělo. Z případu byla poskytnuta i fotografie znetvořeného těla. Ženě chyběly spodní části rukou, z jedné paže zbyla jen kost a chyběla jí část těla od nosu zhruba po pupík. Již z fotografie byly patrné čistě rovné okraje kůže, což svědčilo o tom, že dívku neožírala zvířata (důkazem byl fakt, že nechyběly vnitřnosti, které zvířata rozhodně neopomenou), ale šlo o cílené odnětí pachatelem. Tato část těla se nenašla. Je tudíž evidentní, že pachatel si kus těla odnesl s sebou, a protože si vzal prakticky rty a ženiny prsa, jsem přesvědčena, že se nad lidskými ostatky dále sebeukájel. Pachatel nebyl dopaden. Zůstalo jen pro nedostatek důkazů u podezření a hlavní podezřelý za pár let umřel.

4) Ničení mrtvolý a stop:

- Pachatelé v některých případech usilují o úplné zničení těla, např. spálením nebo rozpuštěním v žiravinách apod. Také se snaží za sebou zahladit stopy, které by vedly k jejich dopadení. Při tomto ničení stop však vytvářejí stopy nové, jichž je pak možné využít.

5) Ztěžování zjištění identity mrtvolý:

- Jde o činnosti, které znemožňují identifikaci mrtvolý, a to v podobě zapálení těla, poničení obličeje, odejmutí osobních dokladů nebo drobných identifikačních znaků (např. snubního prstenu) apod.

6) Inscenace jiných skutečností:

- Jde o cílené jednání pachatele, jímž se snaží zakrýt svůj čin (tedy kriminalisticky relevantní událost) jinou událostí, tzn. že se snaží vzbudit mylnou představu o průběhu vyšetřovaného skutku (např. inscenací náhlé smrti, nešťastné nehody, nutné obrany, sebevraždy a jiné).

Kriminalistická charakteristika dále také vymezuje **osobnost pachatele** (kap. 3.4.1) a **osobnost oběti vražd** (kap. 3.5) a rovněž **motivy vražd** (kap. 3.3). O těchto znacích jsem psala v kriminologické části, abych se tedy zbytečně neopakovala, pouze odkazuji na jednotlivé kapitoly.

4.5 Typické stopy

U každého druhu trestných činů se vyskytují určité typické stopy, které je nutné hledat. Pokud typické stopy nejsou nalezeny, je potřeba, aby i tato skutečnost se objevila ve vyšetřovacích verzích.⁷⁵

Typické stopy u vražd se vyskytují na místě činu, na místě nálezu mrtvol, na místech přípravy, na předmětech k usmrcení, na zbraních, oděvu a těle oběti, na oděvu a těle pachatele, resp. spolupachatelů. V tomto případě mluvíme o tzv. materiálních stopách, ty jsou typické pro trestný čin vraždy. Dále se však setkáme i s daktyloskopickými stopami, trasologickými apod. Všechny stopy jsou velmi významné a je více než nezbytné je vyhledat a důkladně zajistit. Následně pak slouží ke zjištění průběhu kriminalisticky relevantní události, k identifikaci pachatele, příp. dalších osob zúčastněných na vraždě, a ke zjištění předmětu, jenž sloužil k usmrcení.⁷⁶

Obzvláště typické jsou stopy biologické (krev, tkáň, vlasy, chlupy apod.), které převážně pocházejí z těla oběti a často ulpívají na tělo, oblečení či obuv pachatele. Pokud je pachatel nezničí, mají pochopitelně silnou důkazní hodnotu. Stejně důležité jsou i biologické stopy pocházející od pachatele, které se zachytily na oběti. Velmi podstatné a v posledních letech na významu nabývající jsou také mikroskopy.⁷⁷

Při vyhledávání stop se také využívá speciálně cvičených psů pro vypátrání pachových stop. Tyto stopy se zachytí na specifický snímač (Aratex), zabalí se do folie, aby se zabránilo úniku, po nějaké době se pak folie odstraní a snímač se vloží do skleněné nádoby. Tímto způsobem vznikají tzv. pachové konzervy⁷⁸.

Mezi neméně důležité patří stopy násilí vyskytující se na těle oběti (rány, škrábance, zlomeniny kostí a jiné). Tyto stopy jsou nositeli mnoha informací, jako o druhu a intenzitě násilí, o mechanismu a příčině jejich vzniku, o použitém nástroji a také poskytují informace o jednání pachatele.⁷⁹

⁷⁵ STACH, J. *Metodika vyšetřování vražd*. Praha: PA ČR, 2005, str. 33.

⁷⁶ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. nezměněné vydání. PA ČR, 1999, str. 65.

⁷⁷ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 85-86.

⁷⁸ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 146.

⁷⁹ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. nezměněné vydání. PA ČR, 1999, str. 65.

Paměťové stopy jsou další typickou stopou, které vznikají ve vědomí osob pozorující průběh činu. V tomto případě mohou být zmíněné stopy nalezeny u svědka, u pachatele, ale také u oběti, která vražedný útok přežila.⁸⁰

Jestliže oběť atak přežila, jsou její výpovědi velmi důležité. Jsem toho přesvědčen, že každý, jak policista, tak kriminalista, který s obětí pracuje, by měl zvládat psychologické techniky, jež oběti u výpovědi pomohou. Oběť je totiž útokem zraněná, zmatená a je více než nezbytné s takovouto osobou maximálně profesionálně a citlivě zacházet. Podle mého názoru tento přístup k oběti již dosti napomůže zvládnout si čin znovu a přesněji vybavit.

4.6 Typické vyšetřovací situace

Při vyšetřování vražd se vyskytují určité počáteční vyšetřovací situace, jimiž jsou zejména:

1) Je podezření, že došlo k vraždě, mrtvola však nebyla nalezena:⁸¹

- U nezvěstných osob se ihned neuchyluje k závěru, že došlo k vraždě. Je potřeba vyloučit skutečnosti nasvědčující tomu, že osoba například se náhle přestěhovala, nastoupila na ústavní léčbu, spáchala sebevraždu apod. K tomu, aby se dospělo k verzi, že došlo ke spáchání vraždy, je potřeba dalších relevantních zjištění, jež vedou k podezření. A těmi jsou:
 - nalezení stop svědčících o tom, že byla spáchána vražda (např. krevní stopy)
 - existence nepřátelských či vyhrcočně konfliktních vztahů mezi pohřešovanými a jinými osobami, existence vydírajících nebo výhružných dopisů atp.
 - neexistence skutečností, jež by svědčily o dobrovolném odchodu (např. pohřešovaný s sebou nevzal své denní potřeby apod.)
 - neexistence důvodů pro tajné přesídlení, nebo ke spáchání sebevraždy atp.
- Samozřejmě klíčový důkaz v podobě těla chybí, tudíž se vyvíjí značné úsilí k jeho nalezení.
- K této situaci mě ihned napadl případ, ve kterém stále nepadl rozsudek a jehož jednoho jednání jsem osobně účastnila. V listopadu 2009 bylo nahlášeno zmizení manželského páru z Přerova. V jejich domě byly nalezeny stopy krve a také i v autě (kterým těla měla být převezena). Znalci na základě stop krve dospěli k závěru,

⁸⁰ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 86.

⁸¹ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 425-426.

že pohřešovaní ztratili značné množství krve, které nemohli přežít. Nalezené stopy evidentně nasvědčovaly tomu, že došlo k vraždě. Obviněné osoby jsou stále ve vazbě.

2) Je podezření z vraždy, mrtvola nebo její části jsou nalezeny:

– U těchto vyšetřovacích situací se ještě dále rozlišuje⁸²:

a) identita mrtvoly je známá – tato vyšetřovací situace umožňuje počáteční úkony zaměřit na zjišťování skutečností jako je motiv, vztah mezi obětí a pachatelem apod. Umožňuje vést vyšetřování způsobem od oběti k pachateli.

b) identita mrtvoly není známá – situace, kdy mrtvola je neznámá se objevují v případech, kdy tělo mrtvého je již ve značném rozkladu či je např. silně ohořelé, nemá u sebe doklady nebo jiné identifikující předměty a tělo bývá navíc nalezeno na místech, které není ani místem činu. Zde se stává prioritní zjistit totožnost oběti.

Z vyšetřovací vyplývá, že vraždy, u nichž není zjištěna totožnost oběti, zůstávají neobjasněny (viz Příloha – fotografie č. 5⁸³).

Podle mého názoru je složitá nejen identifikace poničeného těla, ale mnohdy i těla v zachovalém stavu. Mám na mysli osoby, například bezdomovce, které buď to nikomu nechybí, anebo osoba byla takovou dobu z domova, že jej příbuzní nepoznají. Myslím si, že i určitý problém v identifikaci může vzniknout u cizinců, kteří jsou v zemi nelegálně a mají falešné doklady. V tomto případě shledávám zjištění totožnosti za nemožné a ve výsledku nám vznikne dokonalá vražda.

Obdobně jako při vyšetřování jiných trestných činů se i u vražd odlišují vyšetřovací situace⁸⁴:

a) pachatel je známý a bylo mu sděleno obvinění,

b) pachatel není znám.

Pokud **je pachatel znám**, vznikají dále vyšetřovací situace podle postoje pachatele vůči vznesenému obvinění:

- obviněný se doznává (plně či částečně) a jeho doznání je buď v souladu se zjištěnými důkazy, anebo není;

⁸² Tamtéž.

⁸³ Lovec přízraků. *Policista* [online]. 2008, č. 8 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <www.mvcr.cz/soubor/pol8-velpril-mens-pdf.aspx>.

⁸⁴ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 88.

- obviněný své obvinění ze spáchání vraždy nepřiznává (buď popírá svou přítomnost na místě činu, anebo ji sice přiznává, ale vysvětluje celou situaci jako nešťastnou náhodu, nutnou obranu apod.)

Vyšetřovací situace je však složitější, jestliže **pachatel není znám**. Za těchto okolností je nutné shromažďovat co nejvíce informací. Poté na jejich základě se vytyčí okruh podezřelých osob, z něhož se případně určí osoba, u níž je důvodné podezření, že spáchala vraždu právě ona. Informace by se měly týkat zejména⁸⁵:

- vnějších znaků, jež umožní identifikaci pachatele (anatomické znaky, stopy, které by mohly vzniknout na pachateli, jeho oděvu, obuvi apod.)
- subjektivních a sociálně-psychologických znaků (jako je např. intelekt), psychické vlastnosti, vztah k oběti a k místu, kde byla spáchána vražda, zda se jedná o recidivu apod.

4.7 Zvláštnosti předmětu vyšetřování⁸⁶

Pokud je podezření, že byla spáchána vražda, je nutné, zejména v počátečních fázích, aby byly zjištěny a prokázány určité skutečnosti. Je nezbytné se zaměřit na:

1) Objekt trestného činu vraždy:

- Musí se objasnit, zda pachatelovým cílem byl pouze jeden zájem chráněný právem, tedy lidský život, nebo zda jeho útok porušil či ohrozil více společenských vztahů. Zjištění této skutečnosti je založeno na základě poznání motivu, oběti, vztahu pachatele k oběti a jiných relevantních skutečností.

2) Objektivní stránka trestného činu vraždy:

- Představuje ji jednání (konání či opomenutí), následek (smrt člověka) a příčinná souvislost mezi jednáním a následkem. Je prokazována na základě zejména zjištění místa a doby spáchání vraždy, poznatků, za jakých okolností došlo ke spáchání vraždy, co bylo příčinou smrti apod.

3) Subjekt trestného činu vraždy:

- Subjektem je pachatel, který spáchal vraždu. Z právního hlediska jím může být kdokoliv. V tomto případě je nezbytné však zjistit, zda vraždu spáchal sám, anebo ve spolupachatelství. Pokud došlo k vraždě ve spolupachatelství, odhalují se vztahy

⁸⁵ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. nezměněné vydání. PA ČR, 1999, str. 67.

⁸⁶ RYBÁŘ, M. a kol. *Kriminalistika: metodika vyšetřování vybraných druhů trestných činů*. Plzeň: Nava, 2008, str. 127.

potenciálních spolupachatelů. Dále je třeba zjistit veškeré informace vztahující se k pachateli.

4) Subjektivní stránka trestného činu vraždy:

- Forma zavinění je u vražd zastoupena pouze úmyslem, ale je již irelevantní, zda se jedná o přímý či nepřímý úmysl.

4.8 Zvláštnosti podnětů k vyšetřování

Proces vyšetřování vraždy začíná na základě informace, která vytváří určitý stupeň podezření, že došlo ke spáchání vraždy. Dle Porady a kol. lze důvodně předpokládat, že v posledních letech se latence vražd podstatně zvýšila.⁸⁷ Podle mého názoru dochází k této gradaci latence z důvodu stále se zvyšujícího počtu organizovaných skupin a také zvyšování počtu vražd na objednávku (mnohdy tyto dvě příčiny spolu souvisí). Např. u právě zmiňovaných nájemných vrahů je latence, podle mě, závislá jak na jejich prozíravosti, tak na množství peněz vyinkasovaných za vraždu, případně i na vraždu. Myslím si, že tento druh vražd si v převážné většině objednávají podnikatelé, neobávám se je nazvat mafiány, kteří se tímto způsobem zbavují jim nepohodlných osob. V čem podle mě zde spočívá latence vraždy? „Nepohodlná“ osoba je „odstraněna“ - zmizí, tato osoba není nalezena a není nalezeno ani její tělo, tudíž je vedena jako pohřešovaná osoba (samozřejmě, že předpokládám „profesionální zametení“ stop tak, aby nebylo možné vést zmizení osoby jako vraždu, kdy tělo chybí). Tento způsob vraždy se opět vyskytl i u „Kolínského gangu“, kde dva zavraždění, jež byli zakopáni do země, byli vedeni pouze jako pohřešování.

Mezi nejčastější podněty patří:

1) Oznámení občanů o nálezu mrtvolý nebo její části:

- Zde plně souhlasím se Stachem, který je toho názoru, že občan podává pouze informaci o nalezení těla, případně její část, a nikoli, jak uvádí řada jiných odborníků, že se podílí na vyhodnocování, o jaký skutek se jedná.⁸⁸ Podle mě, občan, tedy laik, nemůže být v řadě případů vražd schopen nálezem těla určit, že se jedná o vraždu, tento fakt mnohdy odhalí až pitva. Občanovou povinností ani není oznámit, že došlo zřejmě k vraždě, jeho povinností je pouze oznámit nález. Na druhou stranu samozřejmě ani nepopírám, že pokud je nalezeno tělo například s nožem v zádech, je to skutečnost, jež svědčí o evidentně spáchané vraždě.

⁸⁷ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 90.

⁸⁸ STACH, J. *Metodika vyšetřování vražd*. Praha: PA ČR, 2005, str. 41.

- 2) Oznámení občanů o pohřešované osobě:
- Tento podnět dá, se říci, navazuje na výše uvedený. Občané oznamují zmizení (pohřešování) osoby. Na základě zjištěných skutečností se pak případně vytyčuje verze, že byla spáchána vražda (viz kapitola 4.6/1).
- 3) Doznání pachatele ke skutku, který zatím nebyl policii znám:
- Sebeobvinění dochází zejména u vražd nepřipravovaných, kdy pachatel ve stále rozrušeném oznámí spáchání svého činu, a to zpravidla krátce po vražedném útoku. Tyto osoby se nachází ve špatném psychickém stavu, doporučuje se tedy (já bych však tvrdila, že je nutné) zajistit přítomnost psychologa či psychiatra a postupovat opatrně a věnovat pachateli zvýšenou pozornost, jelikož pro tyto pachatele jsou typické pokusy o sebevraždu.⁸⁹ Další nezbytností je podrobný výslech pachatele v co nejkratší době po spáchání vraždy (mám však na mysli výslech učiněný zkušenými kriminalisty z krajského ředitelství Policie ČR!), protože tyto výpovědi jsou zpravidla přesné a pravdivé, u pozdějšího výslechu hrozí, že pachatel začne po promyšlení si celé situace překrucovat fakta, a to bezpochyby ve svůj prospěch.
- 4) Zjištění operativně pátracích pracovníků:
- Nebo také jde o zjištění orgánů činných v trestním řízení v souvislosti s výkonem služby nebo při vyšetřování jiné trestné činnosti.⁹⁰
- 5) Oznámení pracovníků zdravotní služby:
- Pokud zdravotníci při ošetřování zraněné osoby zaujmou stanovisko, že zranění nasvědčuje tomu, že bylo způsobeno zásahem jiné osoby, oznamují zjištěné skutečnosti Policii ČR.⁹¹
 - Osobně bych sem ještě zařadila i oznámení lékaře, který při provádění pitvy zjistí skutečnosti, které nasvědčují tomu, že smrt nastala v důsledku působení jiné osoby.
- 6) Oznámení organizací o okolnostech nasvědčujících spáchání trestného činu:
- Jedná se o podezřelá úmrtí, např. na pracovišti, v hotelu apod. Opět bychom toto oznámení mohli přirovnat k oznámení učiněným občanem.

⁸⁹ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 428.

⁹⁰ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 91.

⁹¹ Tamtéž.

4.9 Zvláštnosti prvotních vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů

Typické počáteční vyšetřovací a operativně pátrací úkony jsou odvislé dle vyšetřovací situace⁹²:

1. Případy, kdy mrtvola nebyla nalezena:

V situacích, kdy mrtvola nebyla nalezena, zaměřují se počáteční úkony k jeho nalezení. Mezi typické počáteční úkony patří:

a) Výslech oznamovatele a osob blízkých pohřešované osobě⁹³:

- Výslech si klade za cíl zjistit dobu, od kdy se osoba pohřešuje a okolnosti jejího zmizení, také zjistit podrobný popis pohřešované osoby a informace, jež by podpořily verzi, že se osoba mohla stát obětí vraždy.
- Jak jsem uvedla v kriminologické části, z výzkumu vyplynulo, že zhruba ve 2/3 obětí svého pachatele znala. Je tedy nezbytné, aby se při výsleších neustále pamatovalo na to, že mezi vyslychajícími může být pachatel. Proto je vhodné (já bych opět spíše použila slovo nutné), aby od těchto osob bylo zjištěno, co nejvíce informací i o jejich vztahu s pohřešovaným, prověřeno jejich alibi, zjistit maximum informací (i drobných detailů), které je nutné také prověřovat a dávat do souvislostí, jelikož zde neustále hrozí, že daná osoba podala lživou informaci.
- Je více než patrné, že výslechy osob jsou velmi podstatným zdrojem informací a jejich provádění vyžaduje značné zkušenosti. Proto jsem toho názoru, že je musí provádět zkušený kriminalisté. Bohužel, však dochází k tomu, že kvůli ne příliš vhodným pracovním podmínkám odchází z těchto rezortů právě zmiňovaní zkušený kriminalisté a zůstávají mladí a o dost méně zkušený. Výsledkem této nepřízně jsou pochopitelně chybné úkony a nezkušené „tahy“ mladých kriminalistů, kteří bohužel nestačili převzít zkušenosti od svých znalých kolegů.

b) Operativně pátrací opatření k vypátrání pohřešované osoby nebo její mrtvoly:

- Tyto úkony se provádějí v místě posledního známého a předpokládaného pobytu pohřešované osoby a poté se postupně rozšiřuje podle potřeby i na jiná místa. V těchto situacích je vhodné v co největší míře zapojit do pátrání veřejnost.⁹⁴

⁹² MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 428.

⁹³ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 91.

⁹⁴ Tamtéž.

c) Využití kriminalistických evidencí:

- O veškerých nalezených mrtvolách, u nichž nebyla zjištěna totožnost, se vede evidence. Těchto evidencí se využívá i v případech pohřešování osob. Mrtvoly z dob pravděpodobného zmizení osoby se porovnávají s těmito osobami na základě identifikačních znaků.⁹⁵

d) Zadržení korespondence:

- Veškerá korespondence adresována pohřešované osobě je kontrolována s cílem zjistit informace o této osobě a jejich aktivitách.⁹⁶

Dále se provádí ohledání bytů, různých nebytových prostor a pracoviště pohřešované osoby, úkony, jimiž se zjišťují a prověřují informace o způsobu života, stycích a o majetkových poměrech pohřešované osoby apod.

2. Případy, kdy mrtvola byla nalezena:

Mezi typické počáteční úkony patří:

a) Ohledání místa nálezu mrtvoly a místa činu:

- V situacích, kdy je mrtvola nalezena, je nezbytné zjistit, zda místo nálezu mrtvoly se kryje současně s místem činu, jelikož často tomu tak není.
- Okolnosti svědčící o tom, že **místo nálezu mrtvoly není místem činu**⁹⁷:
 - nalezeno nepřiměřené množství krevních stop,
 - nebyly zjištěny stopy předpokládané obrany oběti,
 - nalezeny stopy nasvědčující tomu, že došlo k transportu mrtvoly, např. stopy pneumatik, rýhy od vlečení těla apod.
- Podle mého názoru u vražd, kdy došlo ke smrti např. pobodáním, není mnohdy problém určit, zda místo je či není místem činu. Měla jsem možnost nahlédnout do spisu, kde smrt nastala právě z důvodu pobodání. Oběť utrpěla 3 bodné rány. Již z fotografie bylo patrné značné množství krve, kterou oběť mohla ztratit pouze na místě činu.

⁹⁵ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. nezměněné vydání. PA ČR, 1999, str. 70.

⁹⁶ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C.H. Beck, 2004, str. 429.

⁹⁷ RYBÁŘ, M. a kol. *Kriminalistika: metodika vyšetřování vybraných druhů trestných činů*. Plzeň: Nava, 2008, str. 129.

b) Ohledání mrtvoly:

- Ohledání mrtvoly se děje na základě § 113 TŘ, jenž také stanovuje, že se k ohledání přibírá znalec. Ohledání můžeme rozdělit do dvou fází. Prvně je ohledání prováděno orgány činnými v trestním řízení a poté je mrtvola ohledána lékařem.⁹⁸ Samozřejmě je třeba dbát, aby nedošlo k poškození stop.
- Zjištění, která tedy spadají do okruhu lékařské odbornosti, provádí při ohledání mrtvoly lékař. Nálezy jsou zaznamenány do protokolu o ohledání místa činu. Mezi důležité informace patří např. fixace těla, momentální rozmístění a barva posmrtných skvrn, posmrtná ztuhlost těla a naměřená rektální teplota. Je potřebné tyto informace zjistit na místě činu, protože převozem těla dochází k částečným změnám, čímž slábnou důkazní hodnota.⁹⁹
- Zjištění, jež nemají soudně lékařský charakter, činí orgán činný v trestním řízení, tedy kriminalisté. Jedná se o fakta týkající se polohy mrtvoly ve vztahu k okolí, způsob ukrytí těla, poškození oděvu apod.¹⁰⁰ Provádějí také vnější ohledání mrtvoly.
- Jak z časopisu *Policista*¹⁰¹, také však i od policistů z praxe je mi známo, že mnohdy lékaři řádně prohlídku těla neprovedou, tím pádem nejsou zjištěny informace, jež jsem zmiňovala výše a jež jsou podstatné. Souvisí s tím i posuzování smrti. Je tedy pak na orgánech činných v trestním řízení, zda jejich zjištěním dojdou k závěru, že osoba zemřela na základě vlivu jiného a nařídí soudní pitvu dle § 115 TŘ. Je pravdou, že vždy se může jak na straně lékaře, tak i na straně policistů vyskytnout osoba ne příliš zkušená, to se samozřejmě stát může a stává. Ale je nutné, aby obě strany vykonávaly své povinnosti řádně, tedy aby lékaři i na místech nálezu mrtvoly pečlivě ohledali mrtvého a nepřenechávali velkou část posouzení na policistech.

c) Soudně lékařská expertíza:

- V případech, kdy je podezření, že osoba zemřela v důsledku spáchání trestného činu, je nařizována orgány činnými v trestním řízení soudní pitva.¹⁰² Dle § 105 odst. 4 TŘ je třeba k prohlídce a pitvě těla přibrat dva znalce. Nesmí být však přizván ten lékař,

⁹⁸ CHMELÍK, J. Účast znalce na místě činu a otázky s tím spojené. *Kriminalistika* [online]. 2005, č. 4 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2005/04/aclanek2.html>>.

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 93.

¹⁰¹ BLAŽEJOVSKÝ, M. Je postup policistů při prověřování náhlého úmrtí správný?. *Policista* [online]. 2006, č. 3 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2006/03/umrti.html>>.

¹⁰² GNIDA, A. *K problematice zdravotní pitvy v českém právu* [online]. epravo.cz, 12. 2. 2004 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-problematice-zdravotni-pitvy-v-ceskem-pravu-23475.html>>.

- který zemřelého ošetřoval pro nemoc, jež smrti bezprostředně předcházela. V případech, kdy byla nařízena soudní pitva dle § 115 TR, lze mrtvého pohřbit pouze se souhlasem státního zástupce. Ten musí rozhodnout s největším urychlením.
- Pro vraždu je typické umístění, intenzita a způsob násilí. Vrah směřuje své údery zpravidla na životně důležité části těla, jako je hlava, krk a hrudník. Při svých zásazích obvykle vyvíjí takovou intenzitu, aby co nejrychleji vedla ke smrti. U vražd způsobených otrávením se ve většině případů používají jedy, jež jsou bez zápachu, bezbarvé a účinkují rychle. Vrah jedy většinou přidává do jídla, pití apod.¹⁰³
 - Při zevní i vnitřní prohlídce těla se zejména zjišťuje¹⁰⁴:
 - co bylo bezprostřední příčinou smrti,
 - kdy nastala smrt a zda nastala v příčinné souvislosti se zraněními,
 - v případě výskytu zranění určit mechanismus jejich vzniku, popsat zranění a případně stanovit jejich počet (např. 56 bodných a bodno-řezných ran),
 - zda zranění vznikla za živa nebo posmrtně,
 - možnosti přežití se zraněními, stanovit stáří zranění,
 - je-li jedinec pod vlivem omamných či psychotropních látek, případně zda se jednalo o otravu.
 - Podle mého názoru patří pitva mezi stěžejní úkony, jež se provádějí v rámci celého kriminalistického vyšetřování. Zároveň vyžaduje znalosti širšího rozsahu. Lékaři musí být schopni například popsat mechanismus vzniku zranění, dejme tomu jakou silou pronikl nůž do těla. Jak práce kriminalisty, tak práce soudního patologa je dosti náročná, nejen fyzicky, ale také psychicky. Tito lékaři se více než kterékoli jiné osoby setkávají s různě devastovanými těly, s mrtvolkami dětí apod., což pochopitelně silně působí na duševní stav člověka. A ani v tomto sektoru není výjimkou, že jednotliví lékaři jsou přetěžováni počtem pitev, což nám také bylo řečeno i v rámci předmětu Soudního lékařství.
 - Dále jsem také přesvědčena, že i policisté by měli mít znalosti v oboru medicíny, a to na kvalitní úrovni, protože jak jsem výše uvedla, soudní pitvu nařizují orgány činné v trestním řízení a mnohdy se s tělem „vypořádávají“ převážně sami.

¹⁰³ KVAPILOVÁ, H., DOGOŠI, M. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 61.

¹⁰⁴ STREJC, P. *Soudní lékařství pro právníky*. Praha: C. H. Beck, 2000, str. 95.

4.10 Zvláštnosti vyšetřovacích verzí, plánování a organizace vyšetřování

V počáteční fázi, po provedení prvotních úkonů, dospěje vyšetřování do bodu, kdy pro objasnění případu lze kumulovat zjištěné poznatky, kterých je možno dále využít pro formulování adekvátního počtu kriminalistických verzí.¹⁰⁵ Podkladem pro vytyčování verzí jsou zejména¹⁰⁶:

- zjištění z ohledání místa činu a mrtvoly,
- údaje o způsobu spáchání vraždy a způsobu utajení,
- informace o možném motivu ke spáchání vraždy,
- informace o oběti, o jejích vztazích, stycích a způsobu života,
- údaje zjištěné z kriminalistických evidencí,
- poznatky o věcech, které byly oběti odcizeny.

Verze ke způsobu spáchání a utajení vraždy¹⁰⁷:

- Stopy odráží způsob spáchání vraždy, ze kterých se dále vytyčují verze o motivu a následně také o osobě pachatele. Ze způsobu spáchání vraždy lze poznat i vlastnosti pachatele, např. při použití zbraně se může rozpoznat stupeň dovednosti v zacházení se zbraní.
- Ze způsobu utajení vraždy může vzniknout několik vyšetřovacích verzí. Pokud pachatel neměl snahu nijak tělo mrtvého ukrýt, lze usuzovat, že k dané osobě či ani k místu neměl žádný vztah. Pokud však pachatel uskutečnil časově náročný a složitý proces k utajení mrtvoly, lze se domnívat, že pachatel má buďto vztah k místu činu anebo k oběti.

O osobě pachatele¹⁰⁸:

- Zde bývá vytyčován nejširší okruh verzí, např. k objasnění vztahu pachatele k oběti a k místu činu, zjištění určitých vlastností pachatele apod.

O motivu vraždy¹⁰⁹:

- Motiv vraždy nemusí být vždy patrný, proto je potřebné jej nalézt, jelikož tato informace dále vede k osobě pachatele, stanovení okruhu pachatelů a následně jeho

¹⁰⁵ RYBÁŘ, M. a kol. *Kriminalistika: metodika vyšetřování vybraných druhů trestných činů*. Plzeň: Nava, 2008, str. 129-130.

¹⁰⁶ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 432-433.

¹⁰⁷ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 96.

¹⁰⁸ RYBÁŘ, M. a kol. *Kriminalistika: metodika vyšetřování vybraných druhů trestných činů*. Plzeň: Nava, 2008, str. 130

¹⁰⁹ Tamtéž.

případnému dopadení. Například z vražd z vilnosti lze vytipovat charakteristický způsob spáchání sexuálních trestných činů.

Vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů se vyznačují svou složitostí a nesnadností. Proto má zde významné postavení plánování a organizování. Vraždy jsou zpravidla vyšetřovány týmem pracovníků, tudíž dochází k vypracování konkrétního písemného plánu. Plány i organizace práce mají přispět k efektivnosti vyšetřování, koordinaci operativně pátracích úkonů a ke zrychlení vyšetřování.¹¹⁰

4.11 Zvláštnosti následných vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů

a) Výslech obviněného:

- Hodnota výpovědí u obviněných je odlišná z důvodu jejich věrohodnosti. Existuje několik pohnutek, které zapříčiňují modifikace výpovědí, což však směřuje k odchýlným způsobům vedení výslechu.¹¹¹ Obecně můžeme říci, že pod vlivem hrozby přísné sankce pachatelé vražd mají tendence k popírání své účasti na vraždě nebo se alespoň snaží snížit míru svého zavinění. V některých případech samotní pachatelé oznámí svůj čin a vypovídají o ní pravdivě. Zato obhajoba pachatelů připravovaných vražd je již promyšlená a tito pachatelé se snaží poukazovat na své předem připravené alibi. Obhajoba pachatelů nepřipravovaných vražd není už tak důkladná a nalézají se v ní rozporuplná fakta, jichž se dá využít pro docílení pravdivé výpovědi.¹¹²
- Výslech obviněného by se měl zaměřovat zejména na zjištění okolností o přípravě vraždy, na detailní popis toho, co pachatel dělal v den vraždy, na mechanismus spáchání vraždy a také na jednání po vraždě.¹¹³
- Zde bych chtěla vyjádřit svůj souhlas se Stachem,¹¹⁴ jenž tvrdí, že v dnešním právním systému nemá doznání obviněného zcela žádný význam. I pachatelovo sebeobvinění musí být totiž prokázáno! Tudíž podle mého názoru není prioritou výslechu, aby obviněný svůj čin doznal (a pokud je výslech tak veden, jsem toho přesvědčen, že je veden špatně), ale stěžejním bodem výslechu jsou právě veškeré výše zmíněné

¹¹⁰ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 96.

¹¹¹ RYBÁŘ, M. a kol. *Kriminalistika: metodika vyšetřování vybraných druhů trestných činů*. Plzeň: Nava, 2008, str. 130.

¹¹² PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 96-97.

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ STACH, J. *Metodika vyšetřování vražd*. Praha: PA ČR, 2005, str. 49.

informace, na základě nichž lze pachatelovu výpověď potvrdit (či vyvrátit). Nepopírám určitý význam sebeobvinění, ale ten spočívá „pouze“ v usnadnění zjištění relevantních informací.

b) Výslech svědků:

- Volná výpověď svědka by měla být nejprve nasměrována k objasnění situace před činem, tzn. vztah k oběti a pachateli, za jakým účelem se objevil na místě činu, co jej upoutalo apod. Po zjištění těchto informací by měl svědek volně pokračovat v popisování veškerých skutečností (tedy, pokud možno, co nejdetailnějších), které vnímal svými smysly. Po volné výpovědi svědka se přechází na dotazy k upřesnění a doplnění výpovědi.¹¹⁵
- Osoba svědka a poškozeného může také někdy splývat. Pokud je osoba zraněná, závisí výslech na svolení lékaře, že poškozený je schopen výpovědi. Je také třeba mít stále na paměti, že svědkova výpověď může být ovlivněna silným traumatizujícím zážitkem, strachem či nenávisť vůči pachateli. Takto vedený výslech by měl být krátký a přesně zaměřen na získání informací a ke stručnému popisu děje.¹¹⁶
- V této oblasti bych chtěla poukázat na problematiku tzv. utajených svědků a tento institut maximálně vyzdvihnout. Podle mého názoru by zmíněného institutu mělo být využíváno mnohem častěji, než se tomu doposud podle mě děje. Jsem naprosto přesvědčena, že ve mnoha případech jsou výpovědi svědků ovlivněny strachem z újmy na své osobě nebo jejich blízkých. Stále nemohu pochopit, jak je vůbec možné (obecně), aby pachatelé (příp. obhájci) při nahlížení do spisu byli seznámeni s osobními údaji svědka!! Podle mého názoru se jedná o (neobávám se říci) značný problém, jenž vytváří překážku v podobě křivého svědectví. V mnohých případech existují svědci, kteří se buďto nepřihlásí, anebo pokud je o nich povědomí, nevypoví pravdivě, a to čistě jen ze strachu. Řešení vidím právě v intenzivnějším využívání institutu utajeného svědka, kdy dle § 55 odst. 2 TŘ orgány činné v trestním řízení učiní opatření k utajení totožnosti a podoby svědka; jméno, příjmení a další osobní údaje se do příslušného protokolu nezapisují a jsou vedeny odděleně od trestního spisu a mohou se s nimi seznámit pouze orgány činné v trestním řízení.

¹¹⁵ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 434.

¹¹⁶ Tamtéž.

Na tento problém jsem poukazovala i v dotazu směřovaném na soudce, jenž mi sice trochu dal za pravdu, ale protiargumentoval tím, že obviněný má přeci právo vědět, kdo proti němu vypovídá (zda se mu třeba jen nechce pomstít). Ano, to je sice pravda, ale dle § 209 odst. 2 TŘ má soud POVINNOST učinit všechny potřebné úkony k ověření věrohodnosti výpovědi utajeného svědka.

Na tento problém ukazují i z toho důvodu, že vím o případu z mého okolí, kdy sice nešlo o vraždu, ale o „pouhé“ fyzické napadení. Poškození ovlivňovali ze strachu další svědky, aby vypovídali VE PROSPĚCH pachatelů, tedy aby vypověděli, že útočníky nepoznávají, i když tomu tak ve skutečnosti nebylo.

U vražd (hlavně u připravovaných), organizovaného zločinu či jiných závažných (nebezpečných) trestných činů pokládám za nutné maximálně ochraňovat svědky a poskytnout jim této možnosti. Jsem přesvědčena, že to pomůže jak ve vyšetřování (k odhalení pachatele, poskytnutí mnohdy klíčového důkazu), tak v celém průběhu soudního řízení (k urychlení).

c) Zvláštnosti expertiz:

- Mimo soudně lékařské expertízy, o které jsem psala výše (kap. 4.9/ 2 písm. c), se dále využívá ve všech případech vyšetření duševního stavu obviněného. Znalci z oboru psychiatrie u obviněného zjišťují, zda v době spáchání činu nebyla u něj přítomna duševní choroba a zda byly zachovány schopnosti rozpoznávací a ovládací. Motiv a případnou resocializaci následně pak zjišťuje znalec z oboru psychologie. Není-li však motiv zcela znám, je vhodné přizvat dalšího znalce, a to z oboru sexuologie, jelikož sexuální motiv je u řady případů skryt.¹¹⁷
- Dále se ve vyšetřování vražd užívá expertiz z kriminalistické mechanoskopie, balistiky, trasologie, toxikologie, chemie apod.¹¹⁸

d) Zvláštnosti provádění dalších vyšetřovacích úkonů:

- Sem můžeme zařadit zejména rekognici (v případě mrtvol je možné ji provést po předchozí úpravě vzhledu mrtvého), rekonstrukci trestného činu, vyšetřovací experiment, domovní prohlídku, jestliže lze předpokládat, že se v domě či v jiném objektu nachází předměty související s vraždou, anebo pachatel.¹¹⁹

¹¹⁷ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 98.

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. nezměněné vydání. PA ČR, 1999, str. 76.

4.12 Zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování

Většina lidí vnímá vraždu jako nejzávažnější trestný čin, protože směřuje proti životu. Z toho důvodu je veřejnost více ochotna pomáhat při vyšetřování. Jejich pomoc spočívá zejména v pátrání po neznámých pachatelích, v identifikaci neznámých mrtvol, či v poskytování informací souvisejících s případem.¹²⁰

Ministerstvo vnitra a Policie ČR poskytují informace, o své činnosti sdělovacím prostředkům a veřejnosti, kromě těch, které podléhají utajení, a to v souladu s § 8a TŘ. Tyto informace se poskytují ucelené, objektivní a pravdivé a poskytují se bez zbytečného odkladu. Děje se tak¹²¹:

- telefonicky nebo písemně oprávněnými osobami,
- na tiskových konferencích,
- písemně prostřednictvím tiskových agentur,
- prostřednictvím oficiální internetové stránky ministerstva vnitra,
- tištěnou formou (letáky apod.)

4.13 Příklad z praxe

Jak jsem již v průběhu mé práce několikrát poukazovala, vybrala jsem si případ tzv. „Kolínského gangu“. Podle mě je to případ nesmírně zajímavý, a to jak z důvodu toho, že prakticky postupoval od posledního trestného činu, jenž tento gang vykonal, ale také tím, že se kriminalisté až při výslechu dověděli o dalších čtyřech vraždách, které má gang na svědomí. Přičemž z těchto čtyř vražd dva případy nebyly objasněny a další dva nebyly vedeny ani jako násilné trestné činy, ale šlo pouze o pohřešování osob.

Hlavním kriminalistou v tomto případě je plk. JUDr. Luboš Valerián, Ph.D. a právě z jeho článku Apollo v Kriminologickém sborníku¹²² a z knihy Bratrstvo tajných hrobů¹²³ čerpám. Informace jsou dále doplněny od samotného kriminalisty Valeriána.

¹²⁰ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 435.

¹²¹ HRIB, N. a BÁRTA, Z. Využití veřejných sdělovacích prostředků při pátrání po pachatelích vražd a loupeží. In: *Bezpečnostní teorie a praxe*. Praha: PA ČR, 2005, č. 4, str. 124-125.

¹²² VALERIÁN, L. Apollo. In: *Kriminologický sborník*. Praha: Ředitelství služby kriminální policie: Ústředna kriminální policie Policejního prezidia ČR: Ministerstvo vnitra ČR, 2001, č. 1, str. 6-26.

¹²³ VALERIÁN, L. a ŠULC, V. *Bratrstvo tajných hrobů*. Praha: Nakladatelství Epoque, s.r.o., 2006, str. 163-195.

Nález mrtvého muže a provádění počátečních úkonů

Dne 19. ledna 1996 byla v hotelu Apollo ve Valašském Meziříčí v pokoji č. 318 nalezena mrtvola RSDr. Tomáše B. Jednalo se o 46-letého poměrně úspěšného podnikatele. Ohledání těla na místě činu provedla primářka soudního lékařství v Olomouci MUDr. Olga Císařová. Příčina smrti, jež byla později pitvou prokázána, byla prořátá tepna, osm bodných a bodno-řezných ran, většinou do krku a hrudníku, z toho dvě do břicha. Bodné, resp. Bodno-řezné poranění plíce a srdce smrt jen urychlilo. Smrt nastala zhruba dva dny před nálezem těla, tedy 17. ledna 1996. Poranění byla způsobena jednobřitým bodno-řezným nástrojem, a to nejméně osmi opakovanými útoky. Zároveň znalci nevyloučili použití dvou takových nástrojů.

V této fázi vedl vyšetřování III. odbor Krajského úřadu vyšetřování Policie ČR Ostrava se sídlem v Olomouci.

Kriminalisté prověřovali osobu zavražděného, jeho rodinu, obchodní partnery, společníky apod. Jedna z vyšetřovacích verzí, která se jevila jako nejpravděpodobnější, se ubírala směrem k obchodní činnosti.

Z výslechu manželky bylo zjištěno, že se Tomáš B. před kritickým dnem sešel se třemi muži z Prahy. 17. ledna 1996 jeden ze zmíněných mužů jej telefonicky kontaktoval, načež se pak Tomáš B. zhruba kolem 8. hodiny se svým autem Fiat Tipo vydal na schůzku, ze které se již nevrátil.

Kriminalisté prověřovali zaměstnance z hotelu Apollo, jakož i jiné osoby. Krátký čas po nalezení mrtvoly, vypověděl jeden ze svědků (uživatel, pronajatých prostor naproti hotelu Apollo), že si všiml auta značky Renault 25 stříbrné metalízy, jež pro svou relativní čistotu bylo podezřelé nápadně znečištěnou poznávací značkou. Svědka napadlo, že se jedná o vymáhání dluhů, proto přistoupil blíže, auto se však rozjelo, ale i přesto si stihl zapamatovat část písmen poznávací značky, a to AE a dalším v pořadí buď mohlo být F či P.

Souběžně s prověřováním poznávací značky, se prověřovali také obchodní aktivity, z nichž byly zjištěny nějaké dlužné částky a předání dlužné směnky znějící na částku 1.200.000 Kč podnikateli z Mostecka.

Po pár dnech se však rodinným příslušníkům zavražděného povedlo dekodovat jeho elektronický diář (také bych chtěla podotknout, že současně s tím, se povedlo nalézt k poznávací značce i majitele automobilu). Bylo tedy zjištěno, že majitelem Renaultu 25 je jistý 29-letý Miroslav Karnoš.

Zadržení a předvedení podezřelých osob

Dne 20. 2. 1996 v 15.40 hod. v Praze došlo k zadržení M. Karnoše. Ten zpočátku ne příliš ochotně, ale přeci podával jisté informace, z nichž se ukázalo, že mezi hlavní společníky patří 23-letý Milan Chládek a stejně starý Ota Biederman. Po hluboké analýze bylo rozhodnuto o zadržení a předvedení obou mužů. Biederman byl zadržen dne 21. 2. 1996 v 9.00 hod. a Chládek dne 21. 2. 1996 v 9.30 hod.

Z vyhodnocených informací bylo rozhodnuto o zajištění M. Chládky, O. Biedermana a M. Karnoše podle § 14 odst. 1 písm. e) zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, v tehdy platném znění. Následně z taktických důvodů byly zajištěné osoby transportovány vrtulníkem z Prahy do Ostravy, kde byli všichni tři současně a odděleně vyslýcháni. Ze sdělení Biedermana bylo možné předvést stejným způsobem další osoby z Prahy a okolí, z Mostu a Litoměřic.

Sdělení obvinění a výslechy

Podezřelým osobám bylo sděleno obvinění po konzultaci se státními zástupci krajského státního zastupitelství. Celkem tedy bylo obviněno deset osob. Následně se přešlo k výslechům, jež prováděli určené vyšetřovatelé, k nimž byl ještě dále přidělen potřebný počet kriminalistů. U výslechů byli přítomni i krajští státní zástupci. Také byly připraveny podrobné plány výslechu, jež zahrnovaly obecné problémy, ale také i zvláštnosti jednotlivých činů a potřebné otázky.

K výslechu M. Karnoše došlo dne 21. 2. 1996, Biedermana s Chládkem dne 22. 2. 1996.

Jako klíčový se ukázal výslech Oty Biedermana, tentokrát však již za přítomnosti i svého obhájce. Výslech trval zhruba 13 hod. a prováděl jej, již zmiňovaný, plk. JUDr. Luboš Valerián, Phd. Pečlivá příprava přinesla ovoce v podobě 50-ti stránkového protokolu a výslech obviněného byl v průběhu trestního řízení doplněn pouze jednou. Klíčovost nespočívala jen ve výpovědi vztahující se k vraždě podnikatele Tomáše B., ale (podle mě) hlavním bodem výslechu bylo doznání k dalším čtyřem vraždám, u nichž pokaždé stál Biederman, případně s některým ze spolupachatelů (viz. uvedené vraždy v kap. 3.4.4).

Následné úkony

U dvou vražd, ke kterým mělo dojít ve středních Čechách, bylo nutné ověřit, zda jsou výpovědi pravdivé. Dne 23. 2. 1996 proběhla prověrka výpovědi na Kolínsku (k přepravě

bylo opět využito vrtulníku Letecké služby Policie ČR), kde obviněný označil místa činu a místa ukrytí (zahrabání) mrtvol.

S obviněným Biedermanem byla samozřejmě také provedena rekonstrukce (viz Příloha – fotografie 1 - 4), která proběhla ve Valašském Meziříčí dne 27. února 1996 a na Kolínsku dne 5. a 6. března 1996.

Dále probíhaly různé expertízy, domovní prohlídky, u nichž se podařilo zajistit některé vražedné zbraně, věci zavražděných, ale také věci souvisejících s jinou trestnou činností. Jako důkaz také sloužily i znalecké posudky.

Ukončení vyšetřování

Vyšetřovací spis obsahuje 16 svazků s celkovým počtem 4.000 listů. Dne 13. prosince 1996 bylo ukončeno vyšetřování návrhem na podání obžaloby. Obžaloba byla podána dne 14. února 1997.

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 9. 1998

Protože byl tento případ opravdu značně rozsáhlý (o čemž svědčí i velikost spisu) a celkem bylo odsouzeno 10 lidí, uvedu zde pouze rozsudky některých obžalovaných.

Ota Biederman byl odsouzen podle § 219 odst. 2 trestního zákona (dále jen TZ) za použití § 35 odst. 2 TZ a § 29 odst. 3 TZ k souhrnnému trestu odnětí svobody na doživotí. A dle § 39a odst. 2 písm. d) TZ se pro účely výkonu tohoto trestu zařadil do věznice se zvýšenou ostrahou (momentálně „pobývá“ ve Valdicích).

Jiří Šťastný byl odsouzen dle § 219 odst. 2 TZ k trestu odnětí svobody v trvání 12 roků a 6 měsíců. Taktéž byl zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou.

Milan Chládek byl odsouzen dle § 219 odst. 2 TZ za použití § 35 odst. 1 TZ a § 29 odst. 2 TZ k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 25 roků. Zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou.

Miroslav Karnoš byl dle § 219 odst. 2 TZ odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 13 roků a 6 měsíců. Zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou.

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci jako odvolacího soudu ze dne 20. 5. 1999

U výše uvedených obžalovaných byla odvolacím soudem zachována výše trestu. Jediná změna nastala u Milana Chládky, kterému odvolací soud trest odnětí svobody snížil na 18 let.

5. Závěr

V úvodu mé diplomové práce jsem si vymezila za cíl poskytnout ucelené informace týkající se problematiky trestného činu vraždy. Jsem přesvědčena, že mnou stanovený úkol jsem splnila. Jak jsem na začátku práce uvedla, jedná se o téma značně rozsáhlé a jednotlivé části by se daly ještě hlouběji rozebrat, např. jednotlivé druhy vražd apod. V mé práci jsem se tedy snažila poskytnout nejpodstatnější informace o tomto trestném činu.

Společnost na vraždu pohlíží silně negativně. Ve většině případů stále nemůžeme pochopit, jak je člověk tohoto činu vůbec schopen a kde se v něm taková chladnokrevnost vzala. Snad ve všech literaturách nalezneme, že prevence u vražd je bohužel téměř mizivá. Myslím si, že jistá prevence spočívá v samotné výchově jedince, tedy v maximální snaze vypěstovat v něm vysoké morální hodnoty. Dále by mělo docházet k neustálému upozorňování občanů a v neposlední řadě je do určité míry prevencí i výše trestu. V České republice byl přijat nový trestní zákoník účinný k 1. 1. 2010, v němž došlo ke zvýšení trestů, s čímž souhlasím.

Jako součást kriminologické sekce tvoří případy dvou sériových vrahů. Smyslem tohoto zařazení byla snaha aplikovat poznatky z kriminologie do konkrétních případů, a to stanovit o jaké vrahy se jedná, jejich motivy a na závěr jsem se k nim vyjádřila. Mé hodnocení u Oty Biedermana vychází z mnoha informací, které jsem měla k dispozici k prostudování. Hlavně mne zajímala jeho slova, tedy jakým způsobem líčí svých pět vražd a jak reaguje na vzkazy od lidí. U Michaela Kutílka mé poznání vycházelo pouze z jeho zaslané autobiografie, která i přesto vypověděla dost o jeho osobnosti. Také díky této „minikomunikaci“ s odsouzenými jsem dospěla k osobnímu pochopení, co mne tak lákalo na trestném činu vraždy. Snažila jsem se porozumět, proč se člověk k vraždě rozhodne. Výsledek mé snahy je samozřejmě nulový.

V kriminalistické sekci uvádím případ tzv. „Kolínského gangu“. Pro zařazení tohoto případu jsem se rozhodla z důvodu nevšedního průběhu, kdy se prakticky postupuje od poslední vraždy. Ale také z důvodu vyobrazení toho, že díky pečlivé připravenosti policie došlo k odhalení dalších čtyř vražd, jež gang spáchal.

Do textu diplomové práce jsem zařadila grafy, které znázorňují uvedené poznatky, a příloha je tvořena fotografiemi, které mi byly poskytnuty k případu tzv. „Kolínského gangu“, ale i ostatními fotografiemi, jež souvisí s daným tématem.

Při studiu jednotlivých pasáží jsem však narazila na několik problémů, ale chtěla bych ještě jednou upozornit na dva, dle mého názoru, nejvýznamnější.

První značný problém vidím v tom, že Česká republika má v současnosti kriticky nízký počet policistů. Tato skutečnost nastala, jak kvůli propouštění v těchto složkách, tak kvůli snižování platů, který zapříčinil odchod policistů. Uvedené skutečnosti však mají neblahé dopady. Ze složek odešli zkušenější policisté a kriminalisté, kteří převážně nestihli předat své drahocenné zkušenosti mladším kolegům. Následkem toho je, že se mladí policisté dopouštějí chyb, jež mají další dopady na vyšetřování. Můžeme zde tedy pozorovat řetězení nepříjemných problémů.

Nízký počet policistů má však fatální následky i v prevenci kriminality. Snížení počtu policistů za poslední rok s sebou přineslo gradaci počtu kriminality, jak také potvrdil policejní prezident plk. Mgr. Petr Lessy.

A druhý problém shledávám v nedostatečném využívání institutu utajených svědků. Kdy, dle mého názoru, u závažných trestných činů jako je připravovaná vražda, organizovaný zločin apod. by měla být tato ochrana jistou samozřejmostí v tom smyslu, že pokud by svědek o výše zmíněnou ochranu požádal, měla by mu být automaticky poskytnuta. Jsem přesvědčena, že by se tímto do jisté míry odstranil strach svědků svědčit a byli by ještě více ochotni se i sami přihlašovat jako svědci. Věřím, že by došlo ke zrychlení jak vyšetřování, tak i soudního řízení.

6. Bibliografie

Monografie

BLATNÍKOVÁ, Š., NETÍK, K. a kol.: *Ženy jako pachatelky závažné trestné činnosti: psychologické a kriminologické aspekty*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007, 115 str.

ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Grada publishing,a.s. 2008, 150 str.

HOLCR, K. a kol.: *Kriminologie*. Praha: Leges, 2009, 190 str.

JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo hmotné*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, 895 str.

JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Praha: Leges 2010, 784 str.

KAISER, G. *Kriminologie: Úvod do základů*. Překlad 9. vydání s přihlédnutím k 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 1994, 288 str.

KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. nezměněné vydání. PA ČR, 1999, 219 str.

KUCHTA, J., VÁLKOVÁ H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005, 544 str.

KVAPILOVÁ, H., DOGOŠI, M. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, 243 str.

MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, 583 str.

NOVOTNÝ, O., DOLENSKÝ, A. a kol.: *Trestní právo hmotné: Zvláštní část*. 6. přepracované vydání. Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 583 str.

NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J a kol.: *Kriminologie*. 3. přepracované vydání. ASPI, 2008, 527 str.

PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, 231 str.

PORADA, V. a kol. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, 309 str.

RYBÁŘ, M. a kol. *Kriminalistika: metodika vyšetřování vybraných druhů trestných činů*. Plzeň: Nava, 2008, 145 str.

STACH, J. *Metodika vyšetřování vražd*. Praha: PA ČR, 2005, 56 str.

STRAUS, J., NĚMEC, M. a kol. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 503 str.

STREJC, P. *Soudní lékařství pro právníky*. Praha: C. H. Beck, 2000, 116 str.

VALERIÁN, L. a ŠULC, V. *Bratrstvo tajných hrobů*. Praha: Nakladatelství Epoque, s.r.o., 2006, 196 str.

ZAPLETAL, J. a kol.: *Kriminologie: Díl II. zvláštní část. 3. upravené vydání*. Praha, 1999, 170 str.

Časopisy a sborníky

HOŘÁK, J.: Vražda a zabití v novém trestním zákoníku. In *Bulletin advokacie*, 22.10.2009. Praha: Česká advokátní komora, 2009, 10, str. 53-66

HRIB, N. a BÁRTA, Z. Využití veřejných sdělovacích prostředků při pátrání po pachatelích vražd a loupeží. In: *Bezpečnostní teorie a praxe*. Praha: PA ČR, 2005, č. 4, str. 121-133.

KRAMULOVÁ, D. Mohou se zabijáci napravit?. *Psychologie dnes: psychologie, psychoterapie, životní styl*. 2007, č. 2., str. 27.

TUČEK, L. Kriminologická charakteristika zločinů „jménem cti“, zejména vražd „jménem cti“. In *Bezpečnostní teorie a praxe*. Praha: policejní akademie České republiky, 2007, č. 4, str. 89-94.

VALERIÁN, L. Apollo. In: *Kriminologický sborník*. Praha: Ředitelství služby kriminální policie: Ústředna kriminální policie Policejního prezidia ČR: Ministerstvo vnitra ČR, 2001, č. 1, str. 6-26.

Právní předpisy

Aktuální znění: zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Aktuální znění: zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura

R 19/69, JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, str. 172.

Zpráva Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 6. 1976, sp. zn. Tpjf 30/76.

Online zdroje

BLAŽEJOVSKÝ, M. Je postup policistů při prověřování náhlého úmrtí správný?. *Policista* [online]. 2006, č. 3 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z:

<<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2006/03/umrti.html>>.

GNIDA, A. *K problematice zdravotní pitvy v českém právu* [online]. epravo.cz, 12. 2. 2004 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z:

<<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-problematice-zdravotni-pitvy-v-ceskem-pravu-23475.html>>.

CHMELÍK, J. Účast znalce na místě činu a otázky s tím spojené. *Kriminalistika* [online]. 2005, č. 4 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z:

<<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2005/04/aclanek2.html>>.

KÖKÖRČENÝ, M. *Program ZÁKON verze 4.0* [online]. 2006, 11. 11. 2011 [cit. 2011-11-23]. Dostupné z:

<http://www.pravnipredpisy.cz/predpisy/ZAKONY/2002/285002/Sb_285002_-----_.php>.

KRAMER, J. *Novoroční rozhovor s profesorem Jiřím Strausem: Potvrzuje se nám, že alkohol zvyšuje úder při facce u žen. Takže dobře přiočila žena je velmi nebezpečná* [online]. epravo.cz, 5. 1. 2012 [cit. 2012-03-08]. Dostupné z:

<<http://www.epravo.cz/top/clanky/novorocni-rozhovor-s-profesorem-jirim-strausem-potvrzuje-se-nam-ze-alkohol-zvysuje-uder-pri-facce-u-zen-takze-dobre-priopila-zena-je-velmi-nebezpecna-79799.html>>.

Lesní vrah Kalivoda: Ptali jsme se vyšetřovatelů a psychologa. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2008 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z:

http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/data/files/lesni_vrah23398.pdf

Lovec přízraků. *Policista* [online]. 2008, č. 8 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z:

<<http://www.mvcr.cz/soubor/pol8-velpril-mens-pdf.aspx>>.

MOULISOVÁ, M. Vývoj trestné činnosti žen z pohledu policejní statistiky. *Kriminalistika* [online]. 2004, č. 3, [cit. 2011-12-03]. Dostupné z:

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2004/0403/vyvoj_info.html>.

Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna [online]. 2004 [cit. 2011-08-28]. Sněmovní tisk 744/0, část č.1/6. Dostupné z:

<<http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=13052>>.

Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna [online]. [cit. 2011-11-23]. Listina základních práv a svobod. Dostupné z:

<<http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

Policie České republiky [online]. 2010 [cit. 2011-11-29]. Statistika. Dostupné z:

<<http://www.policie.cz/policie-cr-web-informacni-servis-statistiky.aspx>>.

Spartakiádní vrah Jiří Straka [online]. *Policie-CR.cz*, 10. 09. 2007 [cit. 2012-03-26].

Dostupné z:

<<http://www.policie-cr.cz/12-spartakiadni-vrah-jiri-straka.html>>.

Vražda v Boltonu: Podezřelí jsou dva češi.. Ministerstvo vnitra České republiky [online].

2008 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z:

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/data/files/kn_strana_73569.pdf>.

7. Příloha

Fotografie č. 1 Útok na vrátného Josefa D. v obchodním domě Krone - rekonstrukce

Fotografie č. 2 Druhý výstřel na podnikatele Martina S. - rekonstrukce

Fotografie č. 2 Posypávání mrtvého podnikatele Martina S. vápnem - rekonstrukce

Fotografie č. 4 Nalezené zbraně z domovní prohlídky

Fotografie č. 5 Mrtvá žena z Ružina doposud neidentifikována – oběť sériového vraha Hojera

Fotografie č. 6 Zastřelený manželský pár Ludvíkovi – oběti lesního vraha Kalivody

Fotografie č. 7 Vražda majitele stavební firmy v Boltonu spáchaná dvěma českými pachateli

Fotografie č. 8 Oběť „Spartakiádního vraha“ Jiřího Straky

